

Kacyeen kii sémeŋi **Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè** **sémeŋi funŋo jwumpe e ke**

Azi kùluni pi maha mpyi numε Turiki ke, Yesu tùnntunŋi Yuhana u à ŋge lɛtɛrɛŋi sém'a tun lire dánafeebii kuruyi baashuunniŋ'á. Lire tɛni i, Ɔromu saanbwɔhe mpyi na dánafeebii kyérege. Lire funŋke e, pi à Yuhana cù mà le kàsuni i Patimɔsi i, lwɔh'à kuru cyage kwûulo. Mà Yuhana yaha wani, Kafoonŋi Yesu Kirisita à uye cyêe u na maa nìnyinŋi yaayi ná yaayi nimpayi cyêe u na, maa u pyi na nde u à nya ke, na u lire séme. Nge sémeŋi i Yuhana à li cyêe na jcyèrɛ Yesu sí n-pa si u wuubii shwɔ, si u zàmpeɛnbii shi bò. Puru jwumpe cye kurugo, u à dánafeebii fɔnŋo, maa màban le pi e, bà pi si mpyi si piye pwɔ Kile kuni i yyefuge tɛni i mε.

Kuni niŋcyiini i, pyiŋkanni na Yesu à uye cyêe Yuhana na ke, u à lire jwo. Jwumɔ tatɛenyɛ baashuunni yi nyɛ ŋge sémeŋi funŋke e, yire tatɛenyi puni niŋkin niŋkinŋi sí n-jà n-táa tataaya baashuunni shuunni.

Jwumpe tatɛenyi nimbwoyi baashuunniŋi u nyɛ: Lɛtɛribii baashuunniŋi u à tùugo Azi kùluni dánafeebii kuruyi'á ke (2--3).

Fyèebii baashuunniŋi kani (4.1--8.6).

Mpuruyi baashuunniŋi kani (8.7--11.19).

Kabwɔhigii kani (12--15).

Kile lùyirini ŋkunahigii baashuunniŋi kani (16).

Kapyaagii cyi à yyaha tí ná Babilɔnni kàhe e ke (17.1--19.10).

Kacyeenkii nizanŋkii mà yyaha tí ná tèrigii nizanŋkii ná Zheruzalemu nivɔnŋi kani i (19.11-22.5).

Sémɛŋi takwɔɔre e, Yesu à ɲwɔmɛɛ lwó, u à jwo «Ncyèrɛ, mii sí n-pa.»

Sémɛŋi tasiige

¹ Yesu Kirisita à karigii nimpaaŋkii ɲcyiimu ɲya ke, cyire cyi ɲye ŋge sémɛŋi i. Kile u à cyire karigii cyée u na, u cyée u báarapyiibii na na ɲcyèrɛ cyi sí n-pyi. Yesu à u mèlɛkɛŋi tun u pa cyire karigii cyée u báarapyiŋi Yuhana na.

² Kile à karigii ɲcyiimu kyaa jwo, ka Yesu Kirisita si cyi sèɛŋi cyée Yuhana na, ka u u cyi puni ɲya ke, Yuhana à cyire puni sémɛ.

³ Ŋgemu ká ŋge sémɛŋi kála sùpyir'á, ka mpiimu si u funŋɔ jwumpe lógo karigii nimpaaŋkii kyaa na, maa pu kurigii ɲáare ke, pìrefee wuun'à ɲwɔ, naha na ye ŋge sémɛŋi karigii tèepyii'n'à byanhara.

⁴ Dánafeebii kuruyi baashuunninŋi* yi ɲye Azi kùluni i ke, mii Yuhana u à ŋge sémɛŋi sémɛ si ntun yir'á. Kilenŋi u ɲye, ná u mpyi, ná u sí n-pa ke, uru u ɲwɔ yii na, u u yyeŋinŋe kan yii á. Múnahigii baashuunninŋi cyi ɲye u saanre yatɛɛnŋe yyaha yyére ke, cyire mú cyi ɲwɔ yii na, cyi i yyeŋinŋe kan yii á.

⁵ Yesu Kirisita u à Kile jwumpe jwo ná ɲwɔmɛɛfente e, maa mpyi shincyiiŋi mà ɲè a

---

* **1:4** Yahutuubil'á, baashuunninŋi maha jwo a wà yaaga na ŋkemu k'à fûnŋɔ ke. Naha ŋke cyage e, baashuunninŋi'à jwo a wà Azi kùluni dánafeebii kuruyi puni na.

fwooro kwùŋi i ná uru u nyε ñŋke saanbii ñùŋufooni ke, uru mú u ñwɔ yii na, u u yyenŋke kan yii á.

Uru u à wuu kyaa táan uy'á maa wuu ñùŋɔ wwú wuu kapegigil'e, u sishange ŋguni cye kurugo,

⁶ maa wuu le u Saanre e, maa wuu pyi sáragawwu, bà wuu si mpyi s'a báare u Tuŋi Kile á mε. Pèente ná fànhe na nyε u á tèrigii puni i, fo tèekwombaa. Amiina!

⁷ Yii li cè, u sí n-pa ñahanyi i! Sùpyire puni sí u ñya, ali mpíi pi à u fúruogo ke, ñire mú sí u ñya. Ñŋke supyishiŋi puni sí mεε sú u kurugo. Amuni li sí n-pyi. Amiina.

⁸ Kafooni Kile à jwo: «Mii u nyε Alifa ná Omega-tasiige ná takwɔge. Mii u nyε, mii u mpyi, mii sí n-pa, Siŋi Punifoo.»

Yesu Kirisita à uye cyêe Yuhana na

⁹ Mii Yuhana u nyε yii cìmpworoŋi ke, mii ná yii pi nyε Kile saanre shiinbii, maa wuye shiile yyefuge e Yesu wwoŋεεge kurugo ke, Kile jwumpe ná Yesu kani ñjwuŋ'à pi pyi pi à mii cú a kàre Patimɔsi i†.

¹⁰ Kafooni pèente canŋke, ka Kile Munaani si mii yige na lyempe e, ka mii i mɛjwuu nimbwoo lógo naye kántugo mu à jwo mpurugo mεε.

¹¹ L'à jwo: «Nde mu nyε na ñaa ke, lire sém'a tũugo dánafeebii kurunyi baashuunniŋ'á ñje kanyi na: Efese ná Simirina ná Perigamu ná Cyatiri ná Saridesi ná Filadelifi ná Lawodisi.»

¹² Ka mii i yyaha kêenŋe si ñcè shinŋi u nyε na yu ná mii i ke. Mii à yyaha kêenŋe ke, ka mii i sɛenŋi fùkinahii baashuunni ñya, ¹³ maa

† **1:9** Kìribilere li nyε li li suumpe lwohe ñŋke e.

yaage kà nya fùkinabii shwəhəl'e mu à jwo sùpya. Vāanntinmbwəhə mpyi u à le, kuru mpyi na u taa fo u nintakuruyi na, seen vāanmεεge s'à tēg'a u māhana u ntūnke e.

¹⁴ U jūnke mpyi a fīnīnε weewee, jyiigii sí i jī mu à jwo na.

¹⁵ U tooyi mpyi na jī mu à jwo dānyε tōnnə pi à le a fwə nage e, u mējwuuni sí nyε mu à jwo lufoomə tūnmə.

¹⁶ Wərii baashuunni mpyi u kàniŋε cyεge e. Nwəyə shuunni kàshikwəŋŋwətanga mpyi na fwore u jwəge e. U yyahe mpyi na jī bà canŋke maha mpyi canvwuge na mε.

¹⁷ Mii à u nya ke, maa jcwə u fere e, mu à jwo mii à kwū. Ka u u u kàniŋε cyεge taha mii na, maa jwo: «Mà hà raa fyáge mε, mii u nyε niŋcyiŋi ná nizannī.

¹⁸ Mii nyii wu u nyε. Mii mpyi a kwū, ŋka numε mii nyε nyii na fo tèekwombaa. Kwūni ná jūnke jwəhə shiŋnbii cyage tirikyaanni na nyε mii cye e.

¹⁹ Nyε karigii cyi nyε na mpyi numε, ná jcyii cyi sí n-pa n-pyi ke, cyire puni mu à nya ke, cyi séme.

²⁰ Wərigii baashuunni mu à nya mii kàniŋε cyεge e, ná seenŋi fùkinabii baashuunni mu à nya ke, cyire karigii jwəhe k'à ŋwəhə ke, kuru ku nyε ŋke: wərigii baashuunni cyi nyε dānafeebii kuruyi baashuunni yyahe yyére shiŋnbii‡. Fùkinabii pi nyε yire kuruyi baashuunni.

2

Leterēni u à tūugo Efese kànhe dānafeebii kuruyi k'á ke

‡ **1:20** Pii maha jwo: «dānafeebii kuruyi baashuunni mēlekεebii».

¹ Dánafeebii kurunke ku nyε Efese kànze e ke, lεtεε sém'a kan kuru yyaha yyére shinŋ'á*, maa yi jwo u á na:

“Mii kàniŋe cyεge e wərigii baashuunniŋi nyε, mii i jaare sεenni fùkinabii baashuunniŋi shwəhəl'e ke, mii à jwo:

² mii à yii kapyiinŋkii cè, báaraŋi yii nyε na mpyi maa yiye shiile shiilinŋkanni ndemu na ke, mii à yire cè. Mii à li cè na yii nyε na jεεge shinpiibii karigii na mε. Mpii pi à piye pyi Yesu tūnntunmii mà ta sée bà mε, yii à pire kàanmucya mà li ta na pi na fini.

³ Yii à yiye waha, maa kyaage kwú yiye e mii mεge kurugo, sàage nyε a jyè yii e mε.

⁴ Cyire mú i, mii à tìgire cyán yii na, jaaha na ye yii mpyi a mii kyaa táan yiy'á pyinŋkanni ndemu na ke, là a fwooro lire e.

⁵ Cyage yii à kùunŋ'a cwo ke, yii funŋə cwo kuru na, yii i yiye cēεge, yii i nūru yii toronŋkanni niŋjyeen'á. Ná yii nyε a lire pyi mε, mii sí n-pa yii mεε na, si yii fùkinaŋi lwó u tayahage e.

⁶ Nka kyaa niŋkin na nyε yii e, ndemu l'à táan mii á ke. Nikolayiti shiinbii† kapyiinŋkil'à pεn yii á, mii fiige.

⁷ Nyε Kile Munaani na njemu yu dánafeebii kurunŋ'á ke, ŋgemu la ku nyε si yire yyaha cè ke, urufoo u niŋgyigigii pεrε, u raa nūru. Ngemu ká mpyi javoo ke, shiŋi cige ku nyε Kile Arijanani i ke, mii sí kuru yasεere tà kan urufoo u lyî.”

---

* **2:1** Pii maha jwo: «mēlekeŋ'á». † **2:6** Nikolayiti shiinbii na mpyi tonkuro. Lire tonkuni shiinbii mpyi maha sùpyire leni kumpiini i ná pi kàlaŋi ná pi kapyiinŋkil'e.

Leterɛɲi u à tùugo Simirina kànhe dánafeebii kurunƙ'á ke

⁸ Dánafeebii kurunƙe ku nyɛ Simirina kànhe e ke, lɛtɛɛ sém'a kan kuru yyaha yyére shinŋ'á‡, maa yi jwo u á na:

“Mii u nyɛ niŋcyiini ná nizanni ke, mii u mpyi a kwû maa nɛ ke, mii à jwo:

⁹ mii à yii yyefuge ná yii fɔŋke cè, ŋka Kile kàmpanŋke na, yii na nyɛ yaarafee. Mpii pi maha ŋko na pire pi nyɛ Kile shiinbii§, mà ta sèe bà mɛ, pire na yii meyi kèege pyinƙanni ndemu na ke, mii à lire cè. Sitaanniŋi wwoŋɛɛ pi nyɛ pi pi.

¹⁰ Yyefuge ku sí raa yii taa ke, yii àha vyá kuru yyaha na mɛ. Yii lógo, Sitaanniŋi sí yii pì le kàsuni i, bà pi si mpyi si yii zò shwɔ ŋgí mɛ. Yii sí canmpyaa ke yyefugo pyi, ŋka yii kwôro Kile kuni i, pi mée ká mpyi na sí yii bò. Lire ká mpyi, mii sí shìni niŋkwombaani kan yii pyi yii kajanjwooni.

¹¹ Nyɛ Kile Munaani na njemu yu dánafeebii kurunƙ'á ke, ŋgemu la ku nyɛ si yire yyaha cè ke, urufoo u niŋgyigigii pɛɛ, u raa núru. Ngemu ká mpyi javoo ke, kwùni shɔnwuni sè nɔ urufoo na mɛ.”

Leterɛɲi u à tùugo Perigamu kànhe dánafeebii kurunƙ'á ke

¹² Dánafeebii kurunƙe ku nyɛ Perigamu* kànhe e

---

‡ **2:8** Pii maha jwo: «mèlɛkɛŋ'á». § **2:9** Pii maha jwo: «Yahutuubii». Yahutuubii pì mpyi maha sɔŋni na pire pi nyɛ Kile shiinbii, ali pi mée ká mpyi pi nyɛ na kacɛŋni pyi mɛ. * **2:12** Kacinzunni mpyi a fànha ta kuru kànhe e. Kuru mú k'à pyi kànha niŋcyiige ŋkemu i pi à Ɔromu saanbwɔhe pèe mu à jwo Kile ke.

ke, letere sém'a kan kuru yyaha yyére shinj'á†, maa yi jwo u á na:

“Nwɔyɔ shuunni kàshikwɔnnjwɔtange nyɛ mii ngemu á ke, mii à jwo:

¹³ mii à yii tatɛenge cè. Mii à cè na Sitaan-ninji fànhe tatɛenge ki. Antipasi u à pyi jwɔmɛɛ ninjkinfoo maa mii kyaa jwo ke, pi à uru bò wani yii yyére Sitaanninji tatɛenge e. Lire ná li wuuni mú i, yii à yiye pwɔ mii na, yii nyɛ a njɛn'a kántugo wà mii na mɛ.

¹⁴ Cyire mú i, mii à tìgire cyán yii na, jaha na ye pìi na nyɛ yii shwɔhɔl'e, pir'à taha Balamu‡ kàlanji fye e. Balamu u mpyi a saanji Balaki sòn, ka lire si mpyi kaɲunɔ mà Izirayeli shiinbii yaha yasunji yii kyaare njyanji ná jacwɔɔre karigii mpyinji na.

¹⁵ Amuni li mú nyɛ, sùpyire tà na nyɛ yii shwɔhɔl'e, tir'à taha Nikolayiti shiinbii§ kàlanji fye e.

¹⁶ Nyɛ yii yii toronkanni kɛɛnɛ, lire baare e kàshikwɔnnjwɔɔni li nyɛ na fwore mii jwɔge e ke, jcyèrɛ mii sí n-shà yii yyére si sà tire tùn ná l'e.

¹⁷ Kile Munaani na njemu yu dánafeebii kurunji'á ke, ngemu la ku nyɛ si yire yyaha cè ke, urufoo u ninjyigigii pɛrɛ, u raa núru. Ngemu ká mpyi javoo ke, njyinj mɛge ku nyɛ mani ná u à njwɔhɔ ke, mii sí uru kan urufol'á. Mii sí kafafyinge kan urufol'á

---

† **2:12** Pii maha jwo: «mèlɛkɛn'á». ‡ **2:14** Yerɛyi Balamu à kan saanji Balaki á ke, yir'à pyi kaɲunɔ mà Izirayeli shiinbii le kumpiini i (Nɔmburu 31.16). Naha njke cyage e, cyelentiibii kafinivinibii pi nyɛ na sùpyire leni kumpiini i ná pi kàlanji i ke, Yuhana à pire tàanna ná Balamu i. § **2:15** Nikolayiti shiinbii na mpyi tonkuro. Lire tonkuni shiinbii mpyi maha sùpyire leni kumpiini i ná pi kàlanji ná pi kapyiinkil'e.

mú. Μεγε nivṓnnḥ'á séme kuru kafaage ḡunḥ'i, sùpya ḡye a ku cè me, fo ku tafoonḥi.”

Λετερεḥi u à tùugo Cyatiri kànhe dánafeebii kurunḥ'á ke

¹⁸ Dánafeebii kurunḥke ku ḡye Cyatiri kànhe e ke, λετερε sé m'a kan kuru yyaha yyére shinḥ'á*, maa yi jwo u á na:

“Mii Kile Jyanḥi ḡyiigii cyi ḡye na ḡî na fiige, mii tooyi sí i ḡî dàḡye tṓnnṓ fiige ke, mii à jwo:

¹⁹ ‘Mii à yii kapyiinḥkii ná yii tàange ná yii dániyanḥi ná yii sùpyire ntêgeḥi ná yii yiye zhiilinḥi cè. Yii báaraḥi mú s'à ḡyaha nume mà tōro niḡcyiinḥi na.

²⁰ Cyire mú i, mii à tìgire cyán yii na, ḡaha na ye ceenḥi u ḡye Zhezabeli† ke, ur'à fine na uru na ḡye Kile túnntunḥṓ, ḡka yii à u yaha u u mii báarapyiibii leni kumpiini i ná u kàlanḥi i, bà pi si mpyi s'a jacwṓre pyi, s'a yasunḡyi kyaare kyàa me.

²¹ Mii à tère kan u á u u toronḥkanni kêenḥe, ḡka u la ḡye sî láha u jacwṓre karigii na me.

²² Lire kurugo mii sí yampe pà yaha u na fo si u sínniḥe. Mpii pi ḡye na jacwṓre pyi ná u e ke, mii sí yyefugo nimbwṓhṓ wà pire na mú, fo pi aha pi toronḥkanni kêenḥe.

²³ Mii sí u fyèḡwṓhṓshiinbii pyi pi a ḡkwûu. Lire e, dánafeebii kurunḡyi puni sí n-cè na shinḥi u à sùpyire sṓnnṓre ná ti funḥṓ karigii cè ke, mii wi.

---

* **2:18** Pii maha jwo: «mèlekēḥ'á». † **2:20** Uru ceenḥi Zhezabeli kurugo, Akabu mpyi a Kile kuni yaha (1 Saanbii 16.29-31; 1 Saanbii 18.4,19; 2 Saanbii 9.22). Lire kurugo, naha ḡke cyage e, ceenḥi u à dánafeebii le kumpiini i ná u kàlanḥi i ke, Yuhana à uru ceenḥi meḡe le Zhezabeli.

Mii sí yii shin maha shin sâra si ntàanna ná u kapyiĩnkil'e.

²⁴ Nye yii sanmpii pi nye Cyatiri i, ná yii nye a nye uru ceenji kàlanji na me, yii pi à pyi yii nye a nen'a Sitaanninji kaŋwəhigii yyaha cya si ncè me, mii sí kyaa ninjin kanna cya yii á, lire li nye:

²⁵ kàlanji yii à ta ke, yii kwôro uru na fo mà sà nò mii tèepani na.

²⁶ Ngemu ká mpyi javoo maa mii nyii karigii pyi mà nò fo tɛgeni na ke, mii sí supyishinji puni nũnufente kan urufol'á.

²⁷ U sí raa pi kɛɛnɛni ná tɔnnò kàbil'e, si pi jya jya pworo cwoò fiige.

²⁸ Mii sí tire nũnufente kan urufol'á, bà mii Tunji Kile à ti kan mii á me. Mii sí nyèmugo woni kan urufol'á mú.

²⁹ Kile Munaani na njemu yu dánafeebii kuruɲy'á ke, ngemu la ku nye si yire yyaha cè ke, urufoo u ningyigigii pɛɛ, u raa núru.”

3

Lɛtɛɛnɛni u à tũugo Saridɛsi kànhe dánafeebii kuruɲk'á ke

¹ Dánafeebii kuruɲke ku nye Saridɛsi kànhe e ke, lɛtɛɛ sém'a kan kuru yyaha yyére shinɲ'á* maa yi jwo u á na:

“Kile múnahigii baashuunninji ná wərigii baashuunninji nye mii ngemu á ke, mii à jwo mii à yii kapyiĩnkii cè. Sũpyire na sɔnɛni na yii à shɛni sèe wunji ta, mà li ta yii à kwû u kàmpannke na.

* **3:1** Pii maha jwo: «mɛlɛkɛɲ'á».

² Nye yii yîri ñoompe na, yii fànha le yiye e, naha na ye yii fành'à kwò a kwò. Yii li cè na yii nye na yii karigii pyi na ñoni cyi tegeeni na mii u Kileni nyii na me.

³ Kàlanji yii à lógo maa ñee u na ke, yii funño cwo uru na, yii i u cú yii tàanna ná u lógonkanni i, yii i yii toronkanni kéenñe. Ná yii nye a nyiigii múgo me, mii sí n-pâa yii e nàñkaawa fiige, yii sì mii tèepani cè me.

⁴ Lire ná li wuuni mú i, sùpyire tà na nye wani Saridesi kànhe e, tire nye a ti vâanñyi ñwóhò me. Tire ti sí n-pa vâanvynñyi le, s'a ñáare ná mii i, naha na ye ti ná lir'à yaa.

⁵ Ngemu ká mpyi javoo ke, urufoo mú sí vâanvyinge kà le amuni. Mii sì n-sii urufoo mege bò shìñi ñiñkwombaanji tafeebii meyi tasemege e me. Mii sí yi jwo mii Tunji Kile ná u mèlekεεbii nyii na, na urufoo na nye mii wu.

⁶ Kile Munaani na ñjemu yu dánafeebii kuruñy'á ke, ñgemu la ku nye si yire cè ke, urufoo u ñiñgyigigii peere, u raa núru.”

Leterenji u à tùugo Filadelifi kànhe dánafeebii kuruñk'á ke

⁷ Dánafeebii kuruñke ku nye Filadelifi kànhe e ke, letere sém'a kan kuru yyaha yyére shinñ'á†, maa yi jwo u á na:

“Mii u nye ñiñcenni, sèenifoo, saanji Dawuda tirikyaanni foo. Mii aha ñwoge ñkemu múgo ke, wà sì n-jà kuru tò me, mii aha ñkemu tò ke, wà sì n-jà kuru múgo me.

† 3:7 Pii maha jwo: «mèlekεñ'á».

⁸ Mii à yii kapyiin̄kii cè. Mii à li cè na yii fành'à cyére, lire ná lí wuuni mú i, yii à kwôro na mii jwumpe kuni ñaare, yii ñye a cyé mii na mε. Lire kurugo, mii à ñwɔge múgo yii á, sùpyañi wà tufiige sî n-jà ku tò mε.

⁹ Sitaanniñi wwoñεεbii pi à piye pyi Kile shiin‡ mà ta sèe bà mε, mii sí fànha cyán pire na, pi a ma pi a ñiñkure sínni yii á, s'a yii père. Lire e pi sí n-cè na yii kyal'à táan mii á.

¹⁰ Yii à kwôro na mii jwumpe kurigii ñaare, maa yiye shiile. Lire kurugo, yyefuge ku sí n-pa ðiñyeñi sùpyire puni ta si pi zò shwɔ ñgi ke, kuru tèni ká nɔ, mii mú sí n-kwôro ná yii e.

¹¹ Ncyèrε mii sí n-pa. Kàlan̄i yii à ta ke, yii uru cù ná sèl'e, wà kà ñkwɔ kajan̄jwooni shwɔ yii na mε.

¹² Ngemu ká mpyi javoo ke, mii sí uru pyi cin̄kun̄ñɔ mii Kilen̄i ñáarebage e, u saha sî n-fworo wani mε. Mii sí na Kilen̄i mεge ná Kile kànhe mεge séme urufoo na. Kuru ku ñye Zheruzalem̄u kànhe nivɔññke, ñkemu ku sí n-yîri ñiñyiñi i Kile yyére si ntîge ke. Mii sí na yabiliñi mεge nivɔññke séme urufoo na mú.

¹³ Kile Munaani na ñjemu yu dánafeebii kuruñy'á ke, ñgemu la ku ñye si yire yyaha cè ke, urufoo u ñiñyigigii pεrε u raa núru.”

Letereñi u à tùugo Lawodisi kànhe dánafeebii kuruñk'á ke

¹⁴ Dánafeebii kuruñke ku ñye Lawodisi kànhe e ke, letere sém'a kan kuru yyaha yyére shin̄ñ'á§, maa yi jwo u à na:

‡ **3:9** Pii maha jwo: «Yahutuubii». Yii 2.9 wíi. § **3:14** Pii maha jwo: «mèleken'á».

“Mii u nyε Amiina* , ηgemu u nyε na Kile jwumpe yu ná ηwɔmεεfente ná sèηji i ke. Mii cye kurugo Kile à yaayi puni dá.

¹⁵ Mii à yii kapyiηkii cè. Yii nyε a ηίηε με, yii mú nyε a wyèε με. Yii n'a mpyi a ηίηε, lire nyε με mà wyèε, lire bá mpyi na sí n-pwɔɔ.

¹⁶ Nka yii na nyε mu à jwo lùwɔɔɔ. Yii nyε a wyèε με, yii mú nyε a ηίηε με, lire kurugo mii sí yii tũgo na ηwɔge e.

¹⁷ Yii na yiye sɔnηi yaarafee, na yaayi puni na nyε yii á, na yafyin kyaa saha nyε yii na με, ηka yii nyε a cè na yii na nyε kanhamafee ná ηùnaarafee με. Yii cyengaya wuu ná yii cipyire wuu pi nyε, maa mpyi fyinmii.

¹⁸ Lire kurugo, mii na yii yeεge: yii a ma, mii sí sɛηηi sèe wuηi péε yii á, bà yii si mpyi si mpyi yaarafee με. Yii a ma, mii sí v̄aanvyinnyε péε yii á, yii tɛg'a yii cipyire tò, bà silege si mpyi si láha yii na με. Yii a ma, mii sí ηyiigii wyεεε péε yii á, yii pyi yii ηyiigii na, bà yii si mpyi s'a ηaa με.

¹⁹ Mpii kyaa l'à táan mii á ke, pire wà ká wurugo, mii maha u yeε, maa u le kuni í. Nyε yii yiye waha, yii i yii toronkanni k̄εηηε.

²⁰ Mii ηijyereηi na nyε ηwɔge na, maa ku kúuli. Ngemu ká mii μεjwuuni lógo, maa ηwɔge múgo ke, mii sí n-nyε urufoo yyéε si lyî ná u e, urufoo mú sí n-lyî ná mii i.

²¹ Ngemu ká mpyi javoo ke, mii sí urufoo pyi u t̄εεn ná mii i na saanre yatεεηηke e, bà mii à pyi

---

* **3:14** Nde jwumbilini ηwɔhe ku nyε naha ηke cyage e: «Sèe wi.» Kirisita μεge ká mpyi Amiina, lir'à yaa li wuu pyi wuu t̄εεn ná l'e na ηwɔmyahigii Kile à lwó u cye kurugo ke, cyire puni sí n-fũηηɔ.

javoo maa ntèen ná na Tunji i u saanre yatεεnηke e με.

²² Kile Munaani na njemu yu dánafeebii kurujy'á ke, ηgemu la ku jyε si yire yyaha cè ke, urufoo u ninjyigigii pερε, u raa núru.”»

4

Kile pèente nìnyinji i

¹ Lire kàntugo nde à pyi mii á kacyeele mà ηwəgo nyá k'à múgo nìnyinji i. Mejwuuni mii mpyi a fyánha a lógo mpurugo μεε fiige ke, lir'à jwo: «Dùgo naha, karigii cyi à yaa cyi pyi nde kàntugo ke, mii sí cyire cyéε mu na.»

² Lire tènuuni i, ka Kile Munaani si mii yige na lyempe e, ka mii i saanra yatεεnηε nyá nìnyinji i, wà s'à tèen k'e.

³ Urufoo mpyi na ηî zasipe ná sariduwane kakyanhala kafaare longara woore fiige. Zànhanwəge mpyi a kuru tatεenge kwûulo, ku mpyi na ηî mu à jwo kafaani pi maha mpyi εμεροdiηi ke.

⁴ Saanra yatεεnyε beηjaaga ná sicyεεre mpyi a saanre yatεεnηke nìncyiige kwûulo. Kacwənrìi beηjaaga ná sicyεεre mpyi a tèen y'e, pi mpyi a vāanvyinre le, maa sεεnηi ηùntonjyí tò pi ηùnyí na.

⁵ Kileηini ná tūnmpe ná kiletinni mpyi na fwore kuru saanre yatεεnηke e. Fùkinahii baashuunni mpyi na ηî ku yyaha yyéε, pire pi jyε Kile múnahigii baashuunniηi.

⁶ Yatεεnηke yyaha yyéε, tafabwəhə mpyi wani mu à jwo lwəhə cyaga. Kuru cyage mpyi na ηî dùba ná zànhanfənjεεεnηε fiige. Nyii yaaya sicyεεre mpyi saanre yatεεnηke nìηke e maa ku kwûulo,

yire yyaha yyérenji ná yi kàntugo yyérenji puni mpyi nyipyaa.

⁷ Nyii yaage nijcyiige mpyi mu à jwo cànrage, shònwoge mpyi mu à jwo nupeyaaga, tanrawoge yyahe sí nyε mu à jwo sùpya wogo, sicyεrewoge sí nyε mu à jwo nyε u nyε na mpéeli. ⁸ Fukanya baani mpyi yire nyii yaayi sicyεerenji puni ninjin ninjinji na. Yi cyeere puni mpyi nyipyaa. Pilaga bâra canja na, yi maha ŋko:

«Nijcɛnɛɛni, nijcɛnɛɛni, nijcɛnɛɛni, Kafoonji Kile, Sinji Punifoo,
ngemu u mpyi, ná u nyε, ná u sí n-pa ke.»

⁹ Nge u à tɛn saanre yatɛɛnɛɛke e, ná u nyε nyii na fo tèekwombaa ke, nje nyii yaayi ká a uru père, maa u báami, maa fwù kaan u á tère o tère e ke,

¹⁰ kacwɛnribii beɛjaaga ná sicyεerenji maha ninjure sín saanre yatɛɛnɛɛkefoo yyaha yyére, uru nyii wuɛni u nyε tɛrigii puni i, maa u pèe, maa pi kajanjwooni nùntonji kwòng'a tírige u taan, maa jwo:

¹¹ «Wuu Kafoonji Kile, mu à yaa ná pèente ná ŋkèenji ná sífente e,

ɲaha na yε mu u à yaayi puni dá,
mu à yi dá mà tàanna ná ma nyii wuuni i.»

5

Mpabilini ná sémeɛwenjke kani

¹ Nyε nge u mpyi a tɛn saanre yatɛɛnɛɛke e ke, ka mii i sémeɛwenjke nimbwɔhɔ ɲya k'à myígile uru kàniɛ cyεge e. Sémeɛ mpyi ku kàmpanɲyi shuun-ɲi na, maa ku ɲwɔ tò ná fyèe baashuunni i.

² Ka mii i Kile mèlèkε fanhanyahaga wu nya u u yu fànha na: «Jofoo u à yaa ná fyèebii ndàhàñi i si sémenji nwɔ múgo ye?»

³ Nka wà nyε a ta nìnyinji ná nìñke ná nìñke nwɔh'i, ñgemu u sí n-jà sémenji nwɔ múgo si u funñke wíi mε.

⁴ Ka mii i mεε sú sèl'e, nahà na ye sùpya nyε a ta ñgemu u à yaa ná sémenji mùgonji i, si u funñke wíi mε.

⁵ Ka kacwɔnrɔñi wà ninñkin si mii pyi: «Ma hà raa mεε súu mε. Zhuda tùluge shinñi u nyε mu à jwo cànràga, maa mpyi saanñi Dawuda ñampyige ke, yii li cè na kur'à pyi javoo. Lire e, ku sí n-jà fyèebii baashuunninji láha, si sémenji nwɔ múgo.»

⁶ Nyε ka mii i Mpabili nya l'à yyére saanre yatεenñke yyaha yyére, nyii yaayi sicyεεrenji ná kacwɔnrɔbii shwɔhɔl'e. Li mpyi mu à jwo l'à bò mà pyi sáràga. Nèñii baashuunni mpyi l'á, ná nyii baashuunni, cyire cyi nyε Kile múnahigii baashuunninji cyi à tùugo dìnyεñi cyeyi puni i ke.

⁷ Ka Mpabilini si file maa sémenji shwɔ saanre yatεenñke tεenfooñi kàñiñε cyεge e.

⁸ Lir'à pyi ke, ka nyii yaayi sicyεεrenji ná kacwɔnrɔbii beñjaaga ná sicyεεrenji si piye tírig'a cyán Mpabilini á. Pi shin maha shin mpyi ná ñkònn'i, mà bàra sεen ñkunahii, cyire puni mpyi a ñí wusuna nùguntanga wu na. Nareyi Kile wuubii maha mpyi ke, yire yi mpyi uru wusunañi.

⁹ Pi mpyi na mεε nivɔnnɔ cêe na:

«Mu u à yaa ná ñke sémεwenñke zhwonji i,
si ku fyèebii láha,
nahà na ye mu à bò mà pyi sáràga,
maa sùpyire tà nùñɔ wwû ná mà sishange e mà pyi
Kile wuu,

tùluyi puni ná shεεnre puni ná supyishinji puni ná k̀irigii puni i.

¹⁰ Mu à pi pyi saanlii ná sáragawwu, bà pi si mpyi s'a báare Kile á,

si mpyi j̀ǹufente e j̀ǹke na mε.»

¹¹ Lire k̀antugo ka mii i Kile m̀εkεε miliyoo niɲyahɲyahamii mεε lógo. Pi mpyi a saanre yatεεnɲke ná ɲyii yaayi ná kacwɔnribii kwúulo.

¹² Pi mpyi na ɲko f̀anha na:

«Mpabilini l'á b̀ò mà pyi sáraga ke,

lire l'á yaa ná sífente ná yaarafente ná yákilifente ná f̀anhe

ná p̀ente ná s̀inampe ná ɲk̀eɲi i.»

¹³ Yaaga maha yaaga k'á dá ǹɲyiɲi ná j̀ǹke ná j̀ǹke j̀wɔh'i ná lwɔhe e ná yaaga maha yaaga ku ɲye ke, ka mii i yire puni ɲya yi i mεε c̀e na:

«ɲk̀eɲi ná p̀ente ná s̀inampe ná f̀anhafente ti pyi saanre yatεεnɲke t̀εnfooɲi ná Mpabilini woro, fo t̀ekwombaa!»

¹⁴ ɲyii yaayi sicyεεreɲi mpyi na ɲko: «Amiina». Ka kacwɔnribii si piye t̀irig'a cyán, maa saanre yatεεnɲke t̀εnfooɲi ná Mpabilini p̀e.

6

Mpabilini à fyèe baani láha yyecyiige na

¹ ɲye sémewenɲke fyèebii baashuunnɲi i, ka mii i Mpabilini ɲya l'á niɲcyiɲi láha. ɲyii yaayi sicyεεreɲi i, ka mii i kuru k̀a niɲkin ɲya k'á j̀wo f̀anha na mu à j̀wo kileni u à t̀in, na: «Pa naha!»

² Ka mii i wíl'a shɔnfyinge ɲya, sintaaga mpyi ku f̀evoɲi cye e. Kajanjwooo nintonɔ mpyi a kan u á, ka u kajanɲu si ɲk̀are si sà mpyi kajanɲa sahanɲi.

³ Mpabilini à fyèñi shònwuñi láha sémewenke na ke, ka nyii yaage shònwoge si jwo: «Pa naha!»

⁴ Nyé ka shóngé kabere si fworó. Kuru mpyi a jáaŋa. Fànhe mpyi a kan ku fèvoon'á u yyeñinke kwò ññke na, bà sùpyire si mpyi s'a tiye bùu mé. Kàshikwònñwòtòngò mpyi a kan u á.

⁵ Tèni i Mpabilini à fyèñi tanrewuñi láha ke, ka nyii yaage tanrawoge si jwo: «Pa naha!» Ka mii i shóngò ññgwòhò nya k'à fworó. Nge u mpyi ku ñuñ'i ke, paanni mpyi uru cye e.

⁶ Ka tùmá si fworó sùpya mejwuu fiige nyii yaayi sicyereñi shwòhòl'e na: «Mòñi paanni nyége ññkinñi na nyé shin ññkin canmpuñò báara sàra. Kàlage paanni nyeyi taanreñi mú na nyé amuni. Nka ma hà sìnmpé ná erezen sìnmpé kèége mé.»

⁷ Nyé Mpabilini à fyèñi sicyerewuñi láha ke, ka mii i nyii yaage sicyerewoge nya k'à jwo: «Pa naha!»

⁸ Nyé ka mii i shóngò nishwushwugo nya. Nge u mpyi ku ñuñ'i ke, uru mége ku nyé Kwùñi. Nñke ñwòhò shiinbii cyage mpyi a taha u fye e. Mu aha ñnyeyi sùpyire táa tataaya sicyeere, fànhe mpyi a kan pi á, pi taaga ññkin bò ná kàshikwònñwòñi ná katege ná yampimpe ná ññke sige yapiyi i.

⁹ Nyé Mpabilini à fyèñi kan'kuro wuñi láha ke, mpíi pi mpyi a bò Kile jwumpe ná pu ñjwuñi kurugo ke, ka mii i pire múnahigii nya sàrayi tawwuge ñwòh'i.

¹⁰ Pi mpyi na ñko fànha na: «Wuu Kafoonji ññcenni ná sèe wuñi, ñaha tère mu nyé na sigili si ñnyé sùpyire yíbe wuu mbòñi kyaa na, si li fwooni tò pi na ye?»

11 Ka v̄aanntinmbw̄h̄o nivyinge si ŋkan pi shin maha shin á, maa pi pyi pi fun̄nyi níŋe sahan̄ki t̄ere nimbilere e fo pi báarapyiŋeεbii ná c̄inmpyiibii pi sí n-bò pi fiige ke, pire dán̄i ká f̄ũŋŋ̄o.

12 Nyε Mpabilini à fyèŋi baani wuŋi láha ke, ka mii i n̄ŋke nya k'à cȳenne sèl'e. Ka can̄ŋanyiini si ww̄ò diri, ka yiŋke si náaŋa mu à jwo sishan.

13 Ka w̄origii si ȳiri n̄ŋyiŋi i mà pa ŋcwo ŋcwo n̄ŋke na mu à jwo kafeebw̄h̄o k'à fizhiye cige nimpimbaaga n̄hara a ww̄ù.

14 Ka n̄ŋyiŋi si mȳigil'a lw̄ó wani, bà wà maha sémeweŋe mȳigile mε. N̄ŋyi ná k̄iripyεere ti nyε suumpe lw̄ohe n̄ŋke e ke, ka yire puni si ŋc̄ũŋŋ̄o ŋc̄ũŋŋ̄'a lw̄ó yi tateeny'e.

15 Ka n̄ŋke saanbii ná f̄anhafeebii ná k̄ashikw̄oŋbii n̄ŋufeebii ná n̄afuufeebii ná sifeebii ná d̄iŋyε s̄ũpyire sannte puni, bilibii bâra mpii pi nyε pi nyε bilii mε, ka pire puni si ŋw̄h̄o ŋaŋgyiyi ná kafawiyi'e.

16 Pi mpyi na ŋko ŋaŋyi ná kafaay'á: «Yii cwo wuu ŋuŋ'i, yii wuu ŋw̄h̄o saanre yatεen̄ke t̄eenfoon̄i yyaha na, ná Mpabilini l̄uyirini yyaha na.

17 Naha na ye pi l̄uyirini canmbw̄ohe k'à n̄o n̄ijjaa, jofoo u si n-jà n-shw̄o ye?»

7

Fyè à bw̄n̄ Kile báarapyiibii na

1 Lire k̄antugo ka mii i Kile m̄èl̄k̄eε sicyεere nya pi à yyére d̄iŋyεŋi n̄ŋyi sicyεeren̄i na. Pi mpyi a kafεεge kw̄n̄ d̄iŋyεŋi n̄ŋyi sicyεeren̄i na, bà li si mpyi kafεεge kà n̄uru vw̄o n̄ŋke ná suumpe lw̄ohe ná cige kà tufiige na mε.

² Ka mii i Kile mèlekɛɛɲi wabɛɛ ɲya u à yîri canɲafyinmpe e. Kileni ɲyii wuɲi fyèɲi mpyi u cyɛ e. Kile mèlekɛɛbii sicyɛɛɛɛɲ'á fành'à kan pi ɲɲke ná suumpe lwɔhe yaayi kèɛge ke, u mpyi na yu fànha na pir'á na:

³ «Yii àha yaaga pyi ɲɲke ná suumpe lwɔhe ná cire na mɛ, fo wuu aha fyè bwòn wuu Kileni báarapyiibii byahigii na.»

⁴ Sùpyire na fyèɲi mpyi a bwòn ke, ka pire pèɛge si jwo mii á. Pi mpyi shiin kampwɔhii ɲkuu ná beeshuunni ná sicyɛɛɛɛ (144.000) mà fworɔ Izirayeli tùluyi puni i.

⁵ Zhuda shiinbil'e fyèɲi mpyi a bwòn shiin kampwɔhii ke ná shuunni (12.000) na,
Urubɛn shiinbil'e, maa u bwòn shiin kampwɔhii ke ná shuunni na,
Gadi shiinbil'e, maa u bwòn shiin kampwɔhii ke ná shuunni na,

⁶ Ashɛri shiinbil'e, maa u bwòn shiin kampwɔhii ke ná shuunni na,
Nɛfitali shiinbil'e, maa u bwòn shiin kampwɔhii ke ná shuunni na,

Manase shiinbil'e, maa u bwòn shiin kampwɔhii ke ná shuunni na,

⁷ Simiyɔn shiinbil'e, maa u bwòn shiin kampwɔhii ke ná shuunni na,
Levi shiinbil'e, maa u bwòn shiin kampwɔhii ke ná shuunni na,

Isakari shiinbil'e, maa u bwòn shiin kampwɔhii ke ná shuunni na,

⁸ Zabulɔn shiinbil'e, maa u bwòn shiin kampwɔhii ke ná shuunni na,

Yusufu shiinbil'e, maa u bwòn shiin kampwòhii ke
 ná shuunni na,
 Benzhama shiinbil'e, maa u bwòn shiin
 kampwòhii ke ná shuunni na.

Shinnyahanyahara na Kile pêre

⁹ Lire kântugo ka mii i núr'a wíi mà
 sùpyinyahanyahara nya wà sî n-jà ntemu tîrò
 mē. Kîrigii puni ná tûluyi puni ná supyishinji puni
 ná shεεnre puni sùpyii pi mpyi pi pi. Pi mpyi a
 yyére Kile saanre yatεεnɲke ná Mpabilini yyaha
 yyére. Vànvyinre mpyi pi na, sháhanykenye* sí nyε
 pi cye e.

¹⁰ Pi mpyi na yu fànha na: «Wuu Kilenji u à tēn
 saanre yatεεnɲke e ke, uru ná Mpabilini à wuu
 shwò.»

¹¹ Kile mèlekεεbii puni mpyi a saanre yatεεnɲke
 ná kacwənrɪbii ná nyii yaayi sicyεerenji kwûulo,
 maa piye tîrig'a cyán saanre yatεεnɲke taan, maa
 Kile pêre,

¹² maa ŋko:

«Amiina!
 Nkèenji ná sînampe
 ná yákilifente ná fwùŋi ná pèente
 ná sífente ná fànhe
 na nyε wuu Kilenji wuyo fo tèekwombaa.
 Amiina.»

¹³ Nyε ka kacwənrɪŋi wà ninɲkin si mii pyi: «Mpire
 pi à nte vànvyinre le amε yε, taa pi à yîri ke?»

¹⁴ Ka mii i jwo: «Mu à pi cè kàfoonji.» Ka u u
 jwo: «Mpii pi à fworò kyaage nimbwòhe e, maa pi
 vànnyji jyé a fíninɲε Mpabilini sìshange e ke, pire pi.

* **7:9** Yire ŋkényi mpyi na funntange ná kataanni cyère.

15 Lire e, pi nyε Kile saanre yatεεnɲke yyaha yyére, maa u père u bage e pìlaga bâra canɲa na. Nge u à téen saanre yatεεnɲke e ke, uru sí n-téen pi shwòhòl'e, si pi le u fukange ɲwòh'i.

16 Katege ná byage saha sì pi ta mε. Canɲke sì pi súugo mε, kafuge kà tufiige saha sì pi ta mε,

17 ɲaha na ye Mpabilini li nyε saanre yatεεnɲke nɲɲke e ke, lire sí n-pyi pi nàhafoonɲi. Lùbilibii lwòhe ku maha shɲɲi sèe wuɲi kaan ke, li sí n-kàre ná pi e pire cyage e. Kile yabilinɲi sí pi ɲyilwòhe puni cwûun.»

8

Mpabilini à fyèɲi baashɲnwuɲi láha

1 Tèni i Mpabilini à fyèɲi baashɲnwuɲi láha ke, ka tùmpe si fyâha nɲɲɲi i, mà tère nimbilere pyi.

2 Kile mèlɛkεεbii baashuunnɲi u à yyére Kile yyaha yyére ke, ka mii i pire ɲya, ka mpuruyo baashuunni si ɲkan pir'á.

3 Ka Kile mèlɛkεɲi wabεε si mpa yyére sárayi tasogoge taan. Wusunasuugocwoo mpyi u cye e, ndemu l'à yaa ná sεεnɲi i ke. Ka wusuna nɲɲyahawa si ɲkan u á, u pyi sáraga ná Kile wuubii puni ɲarey'e, sárayi tasogoge sεεnɲi woge ku nyε Kile saanre yatεεnɲke yyaha yyére ke, kuru ɲuɲ'i.

4 Ka wusunɲi ɲguruge si wá na fwore cwooni i Kile mèlɛkεɲi cye e, na dùru ná Kile wuubii ɲarey'e Kile yyahe taan.

5 Lire kántugo ka Kile mèlɛkεɲi si wusunɲi cwooni ɲî sárayi tawwuge nanɲkyanhigii na, mà wu ɲɲɲke na. Ka kilɲɲi si wá na ntînni, maa ɲî, tùmpe s'à ɲyaha, ka ɲɲɲke si ɲcyêenne.

Kile mèlekeεbil'à mpuruyo baani wyi yyecyiige na

⁶ Kile mèlekeεbii baashuunniŋi cye e mpuruyi baashuunniŋi mpyi ke, ka pire si bégele s'a yi wyi.

⁷ Kile mèlekeŋi niŋcyiin'à u mpuruge wyi ke, ka zànhafunŋcεεŋyi ná nage ná sishange si wùrugo yiye e mà yîri niŋyiŋi na mà wà niŋke na. Niŋke ká ntáa tataaya taanre, taaga niŋkin à sógo ná ku cire ná ku nyèpuruge e.

⁸ Kile mèlekeŋi shonwun'à u mpuruge wyi ke, ka yaaga nimbwòhò si wà suumpe lwòhe e mu à jwo naŋa nawogo. Suumpe lwòhe ká ntáa tataaya taanre, taaga niŋkin à kèεŋ'a pyi sishan.

⁹ Nyii yaayi yi nyε suumpe lwòhe e ke, yire ká ntáa tataaya taanre, taaga niŋkin à kwû, bakwooyi ká ntáa tataaya taanre, taaga niŋkin à murulo.

¹⁰ Kile mèlekeŋi tanrewun'à u mpuruge wyi ke, ka woro nintabaala si yîri niŋyiŋi í mà mpa ŋcwo niŋke na. Li mpyi na ni na fiige. Baabii ká ntáa tataaya taanre, l'à cwo taaga niŋkin ná ku lùbilibii niŋ'i.

¹¹ Lire woni mege na nyε Zoroŋi. Lwòhe ká ntáa tataaya taanre, l'à taaga niŋkin pyi k'à soro. Mpii pi à ku bya ke, pire niŋyahara à kwû ku zoroŋi kurugo.

¹² Kile mèlekeŋi sicyεrewun'à u mpuruge wyi ke, canŋke ná yinŋe ná wòrigii ká ntáa tataaya taanre taanre, taaya niŋkin niŋkin à kèεge. Lir'à pyi ke, yi saha nyε a jà a bèεnmpe yige pu yigenkanni na mε. Canŋke ká ntáa tataaya taanre, taaga niŋkin à kwôro canŋaŋyiini bèεnmpe baa. Numpilage ká ntáa tataaya taanre, yinŋe nyε a bèεnmε yige taage tanrawoge e mε.

13 Ka mii i núr'a nyε nya fo nìnyini i, u u ηko fànha na: «Nìnye sùpyire wuun'à kèεge, l'à kèεge, l'à kèεge, nahha kurugo ye nyèrε mèlekεebii taanrenji sannji sí pi mpuruyi wyi.»

9

1 Nyε Kile mèlekεni kan̄kuro wuñ'à u mpuruge wyi ke, ka mii i woni là nya l'à yîri nìnyini i mà mpa nywo nìnye na, ka kacyewyicugun̄ke tirikyaanni si ηkan l'á.

2 Ka li i ku múgo, ka ηguruge si ntíi na dùgudugu na dùru mu à jwo kacεεge ku nyε na sóre, mà can̄nyini ná kafεεge pyi k'à wwò.

3 Ka kampεεnyε si fwordo kuru ηguruge e mà caala mà nìnye tò. Fànhe mpyi a kan y'a sùpyire n̄ni nónyahigii fiige.

4 Y'à jwo y'á na y'àha yaaga pyi nyεge, lire nyε mε cire, lire nyε mε yaaga maha yaaga k'à sii na fyín nìnye na ke, kuru kà na mε, fo sùpyire ti nyε Kile fyèni nyε a bwòn ti byahigii na mε.

5 Kuni nyε a kan y'á, y'a sùpyire bùu mε, ηka yi ti yyahayi fwòhòrò yinyε kan̄kuro fun̄i. Yi tan̄nye yan̄kanni ná nónyaaani woge na nyε nin̄kin.

6 Cyire can̄mpyaagil'e, sùpyire sí raa kwùni caa, ηka ti sì u ta mε. Ti la sí n-pyi si ηkwù, ηka kwùni sí raa fi ti yyaha na.

7 Yire kampεεnyyi mpyi sh̄onyò fiige, njemu y'à bégele kàshige mεε na ke. Yaaya na mpyi yi n̄nyyi na s̄en n̄ntoyo fiige, yi yyahayi mpyi sùpya wogo fiige.

8 Yi n̄nyjoore mpyi ceewe wordo fiige, ηkyàn̄higii sí nyε cànrago wogii fiige.

9 Yi ntùŋke mpyi mu à jwo k'à tò ná tǎonno vǎanntinŋ'i, yi fukanyi tǎnmpe mpyi mu à jwo shǎnkuruŋo ku nyε na fī ná yi wǎtoribil'e na wá kǎshige cyage e.

10 Yi neŋyi mpyi ná sǎnŋil'e nǎŋgyahii fiige. Yire neŋyi cye kurugo, fǎnhe mpyi y'e, yi jà a yyefuge nǎ sǔpyire na yīnyε kaŋkuro funŋ'i.

11 Kacyewyicugunke mèlɛkɛŋi u mpyi yi saanŋi. Eburubii shɛɛnre e pi maha u mɛge pyi: «Abadǎn» Girekiibii woore e maa u mɛge pyi: «Apoliyǎn». (Kuru mɛge ŋwǎhe ku nyε: «kakyampyiŋi».)

12 Nyε yyefuge niŋcyiig'à tòro, yii li cè shuunni saha na ma kǎntugo.

13 Nyε Kile mèlɛkɛŋi baani wun'à u mpuruge wyì ke, sárayi tawwuge sɛɛnŋi woge ku nyε Kile yyaha yyére ke, ka mii i mejwuu lógo kuru mbliŋkii sicyɛɛrenŋi na.

14 Kile mèlɛkɛŋi baani wunŋi u mpyi ná mpuruge e ke, ka nde mejwuuni si uru pyi: «Kile mèlɛkɛɛbii sicyɛɛrenŋi u à pǎwǎ Efirati baŋi nimbwonŋi cyage e ke, pire sǎnha.»

15 Pire Kile mèlɛkɛɛbii sicyɛɛrenŋi mpyi a bégel'a yaha na nde yyeeni ná ŋke yinŋe ná nde canmbilini ná nde tǎni yabilinŋi sigili ke, pi à sǎnha, bà li si mpyi, diŋnyε sǔpyire ká ntáa tataaya taanre, pi i taaga niŋkin bò mɛ.

16 Pi kǎshikwǎonbii pi mpyi shǎnyi ŋunŋ'i ke, pire pèrɛg'à jwo mii á. Pi mpyi shiin miliyoo ŋkwuu shuunni (200.000.000).

17 Kacyeeni mii à ŋya ke, lire l'à pyi, mii à shǎnyi ná yi feveebii ŋya. Tǎonnte vǎanntinŋyi yi mpyi pi na ke, yire mpyi a ŋáaŋa na fiige, maa mpyi

bula fiige, maa mpyi nεε fiige. Shɔnyi nùnyi mpyi canraya wuyi fiige. Nage ná ηguruge ná ηkìriginji mpyi na fwore yi ηwɔyi i.

¹⁸ Dìnyɛni sùpyire ká ntáa tataaya taanre, nage ná ηguruge ná ηkìriginji u mpyi na fwore shɔnyi ηwɔyi i ke, yire yyefuyi taanren'á taaga niηkin bò.

¹⁹ Shɔnyi fànhe mpyi yi ηwɔyi ná yi nɛnyi i. Yi nɛnyi mpyi wwɔo fiige, maa mpyi ná nùmbogil'e. Cyire cye kurugo, yi mpyi maha yyefuge wáa sùpyire na.

²⁰ Nyε sùpyire t'á pyi ti nyε a kwû yire yyefuyi cye e mε, tire nyε a láha ti cyeyayaayi mpèɛni na mε. Ka ti i ntòro ná ti jínasunni ná ti kacyzunni i, ti mpyi a yire ηjemu yaa ná sɛɛni, lire nyε mε wyéεfyinni, lire nyε mε dànyɛni, lire nyε mε kafaayi, lire nyε mε ná cire e ke. Mà li ta, yire yaayi nyε na ja mε, yi nyε na núru mε, yi nyε na já a jaara mε.

²¹ Ti mú nyε a láha ti supyibuuni ná ti sìηkanmpe ná ti jacwɔore ná ti nàηkaage na mε.

10

Sémɛbileni kani

¹ Lire kàntugo ka mii i Kile mèlɛkɛ fanhanyahaga wunji wabεε nya u à tíge mà yíri nìnyini i. Nahaηa mpyi u na vāanntinɛ fiige, zànhaηwɔge sí nyε u nùηke e. U yyahe mpyi canhanyini fiige, u tooyi sí nyε mu à jwo na ku nyε cinηkunyɔ na.

² Sémɛbileni là ηwɔ mpyi a múgo u cye e. Ka u u u kàniɛ tɔge yaha suumpe lwɔhe ηun'i, maa kàmɛnε woge yaha nìηke na,

³ maa jwo fànha na cànruga fiige. U à jwo amuni ke, ka kilɛni si ntín tooyo baashuunni.

⁴ Cyire kiletiinnḡkii baashuunnin' à njemu jwo ke, mii la mpyi si yire séme, ḡka mii à mejwuú lógo nḡnyinḡi i na: «Kiletiinnḡkii baashuunnin' à njemu jwo ke, puru pyi ma kanni funḡḡ kyaa, ma hà pu séme me.»

⁵ Kile mèlekēḡi mii mpyi a ḡya u à u tḡḡge kà ninḡkin yaha suumpe lwḡhe ḡunḡ'i, maa ku sanḡke yaha ḡinḡke na ke, ka uru sí u kàniḡe cyēge yḡrige nḡnyinḡi i,

⁶ maa jwo: «Kilenḡi u ḡye fo tèekwombaa, ná u à nḡnyinḡi ná ḡinḡke ná suumpe lwḡhe ná yi funḡḡ yaayi puni dá ke, mii sí n-kāa uru meḡe na na tēn' à nḡ, tēre saha ḡye me.»

⁷ Mèlekēḡi baashḡnwunḡi ká u mpuruge wyi canḡke ḡkem u ke, kanḡwḡhḡni Kile à bégel'a yaha ke, u sí lire pyi, bà u à yi jwo u tūntunmpii, u báarapyibil' á me.»

⁸ Mejwuuni mii mpyi a fyānha a lógo mà yḡri nḡnyinḡi i ke, ka lire si nūr'a mii pyi: «Kile mèlekēḡi u à yyére suumpe lwḡhe ná ḡinḡke ḡunḡ'i ná sémebileni nimugonḡahani i ke, sà li shwḡ u cye e.»

⁹ Ka mii i file uru Kile mèlekēḡi na, maa u pyi u sémebileni kan, ka u u mii pyi: «Li shwḡ ma a ḡkyāa, li sí n-soro mu funḡke e, ḡka li sí n-pḡo mu ḡwḡge e sere fiḡe.»

¹⁰ ḡye ka mii i sémebileni shwḡ Kile mèlekēḡi cye e mà kyà. Li mpyi a pḡo mii ḡwḡge e sere fiḡe, ḡka mii à li jḡ ke, ka li i mii funḡke pyi ku u mii yà zoronḡi cye e.

¹¹ Ka pi i yi jwo mii á na Kile saha sí tūnturo le mii cye e mii u jwo supyishi nḡnyahawa ná kḡrii nḡnyahagii ná shēnre nḡnyahara sḡpyii ná saanlii nḡnyahamil' á.

11

Kile tùnntunmpii shuunniṅi kani

¹ Nye lire kàntugo, ka pi i sumara pyipyi yaaga kan mii á mu à jwo kàbii, maa yi jwo mii á: «Yîr'a Kileṅaarebage ná sárayi tawwuge súma, mpíi pi nyε wani na Kile pēre ke, ma a pire t̄̀r̄̀ɔ.

² Nka ma hà Kileṅaarebage ntàani súma mε, ṅaha na ye mpíi pi nyε pi nyε Kile kuni i mε, kuru cyag'à kan pir'á. Pire pi sí n-pa Kile kànhe jya yjnyε beeshuunni ná shuunni funṅ'i.

³ Mii sí na jwumpe jwufeebii shuunniṅi tun ná bubaga v̄̀anṅyi i yacy'e. Pi sí raa mii t̄̀n̄̀nture pyi canmpyaa kampwoo ná ṅkwuu shuunni ná beetaanre (1.260) funṅ'i.»

⁴ Olivye ciyi shuunniṅi ná fùkinabii shuunniṅi pi nyε ṅṅke Kafoonṅi taan ke, yire yi nyε pire t̄̀n̄̀ntunmpii shuunniṅi.

⁵ Sùpya la ká mpyi si kawaa pyi pi na, nage maha fworó pi ṅw̄̀yi i, maa uru z̄̀amp̄̀enṅi bò. Sèenṅi na, sùpya maha sùpya la ká mpyi si kawaa pyi pi na, urufol'à yaa u bò amuni.

⁶ Fànhe na nyε pi á pi jà a z̄̀anhe cū k'àha mpa pi t̄̀n̄̀nture canmpyaagii funṅke e mε. Pi mú maha jà a lw̄̀he k̄̀enṅ'a pyi s̄̀shan. Tère o tère l'à pi táan ke, yyefuge shiṅi u à pi táan ke, pi maha jà a kuru wà s̄̀pyire na ṅṅke na.

⁷ Pi aha pi t̄̀n̄̀nture jwo a kwò t̄̀eni ndemu i ke, sige yapege kà sí n-fworó kacylewicugunṅke e si mpa pi t̄̀n̄̀, si jà pi na, si pi bò.

⁸ Pi buwuubii sí n-yaha kànbwøhe tafage e. Kuru kànhe ku sí n-jà n-tàanna ná Sədəmu* ná Misira† e, yi kapegigii kurugo, kur'e pi à pi Kafoonji kwòro cige na mú.

⁹ Pii sí n-yîri kìrigii puni ná tùluyi puni ná shεεnre puni ná supyishinji puni i si mpa a pi buwuubii wíi canmpyaa taanre ná paanga funḥ'i, pi si ḡεε wà u pi tò mε.

¹⁰ Pi ḡkwùḡi funntange kurugo, diḡyε sùpyire sí n-pyi ntàanḡi i, s'a ma yaaya kaan piy'á, ḡaha na yε pire Kile tùnntunmpii shuunninji mpyi a diḡyεḡi sùpyire yyahayi fwəhəwə səl'e.

¹¹ Nyε cyire canmpyaa taanre ná paange kàntugo, ka shḡḡi ḡəni si yîri Kile yyére mà jyè pi e, ka pi i yîr'a yyére. Mpii pi à pi ḡya ke, ka pire si fyá səl'e.

¹² Ka pire tùnntunmpii shuunninji si məjwuu lógo fànha na mà yîri nḡḡinji i na: «Yii dùgo naha.» Ka pi i dùgo nḡḡinji i ḡahḡke k'e, mà pi zàmpεεnbii yaha tayyérege e na pi wíi.

¹³ Ka ḡḡke si ntíl'a cyēenne səl'e. Kànhe ká ntáa tataaya kε, taaga ḡḡkin baya mpyi a cwo, ka shiin kampwəhii baashuunni (7.000) si ḡkwù kuru ḡḡke ḡcyēenninji kajyil'e. Mpii pi à kwôro ke, ka pire si fyá səl'e, Kilenji u ḡyε yaayi puni ḡḡḡ na ke, maa li ḡwə cū na uru pēre.

¹⁴ Nyε yyefuge shənwog'à tòro, ḡka ḡcyèrε tanra-woge sí ḡwə cū.

Kile məlekεḡi baashənwuḡ'à u mpuruge wyi

* **11:8** Kuru kànhe mpyi a cè ná silege baa karigil'e (Zhenzi 19.4-11). † **11:8** Lire kàni shiinbii na mpyi Izirayeli shiinbii zàmpεnmii. Wani Izirayeli shiinbii mpyi bilere e.

¹⁵ Nye Kile mèlekeni baashonwuŋ'à u mpuruge wɔl ke, ka meɟwugii si fworonɛni i fànha na: «Dinyeni nɛnɛfent'à pyi wuu Kafooni Kile ná u Nɛnwɔnrɛni woro fo tɛekwombaa.»

¹⁶ Kacwɔnrɛbii beɛjaaga ná sicyeɛɛɛɛni u à tɛɛn pi saanre yateɛɛni i Kile yyahe yyére ke, ka pire si piye tɛrig'a cyán, maa Kile pɛɛ,

¹⁷ maa jwo:

«Kafooni Kile, Sɛni Punifoo,
mu u nyɛ, ná mu mpyi ke,
wuu fwù na nyɛ mu na,
ɲaha na ye mu à ma fànhe nimbwɔhe tɛɛ ma
Saanre e.

¹⁸ Supyishini puni lùgigii mpyi a yiri,
ɲka numɛ mu u luyirini li nyɛ na ɲaa.
Tɛni i mu sí kwùubii yibe ke, lir'à nɔ numɛ,
mu tũntunmpii pi nyɛ mu báarapyiibii ke, pire
sàranɛni tɛni mú à nɔ,
mà bára mu shinbii ná mpɛni pi nyɛ na fyáɛ mu
yyaha na ke,
shinbwo bára shinbilere na.
Mpɛni pi nyɛ na sùpyire kɛɛge niɲke na ke,
pire tɛkeɛni mú à nɔ.»

¹⁹ Lire kàntugo Kileɲaarebage ku nyɛ niɲyini i ke,
ka kuru si múgo. Ka Kile tunmbyaare mbwùuni
si ɲya kuru bage e. Ka kileɲini ná tũnmpɛ ná
kiletinni ná niɲke ɲcyɛɛɛɛni si mpyi mà bára
zànhafunɛɛɛni na.

12

Cɛni ná wwòlyɛge kani

¹ Lire kàntugo nde à pyi kacyeɛle niɲyini i, mii
à cɛni wà ɲya, canɲaɲyini mpyi u na mu à jwo

vàanntinje, yinke sí nyε u tooyi nwɔh'i, wɔrii ke ná shuunni s'à pyi kajanjwoo nùntonɔ u nùnje na.

² U laa wu u mpyi, u mpyi na nkwúuli zini cyereyampe cye e.

³ Lire kântugo nde à pyi kacyeeni labεε nìnyini i, mii à wwòlyεε nimbwɔhɔ ninyega nya. Ku mpyi ná nùmbogii baashuunni ná nenii ke e, saanra nùntonɔ na mpyi nùmbogigii puni ninjin ninjinji na.

⁴ Wɔrigii ká ntáa tataaya taanre, k'à ku nenke tég'a taaga ninjin pwó a wu nìnje na. Ku mpyi a yyére ceenji taan, u aha si si pyàni jò.

⁵ Ka ceenji si pùnambile si, ka Kile mèlekεni wà si li lwó a kàre Kile saanre yatεenke taan, Kile yyére. Lire li sí n-pyi supyishini puni nùnjɔ na, s'a ti kēenji ná tɔnnɔ kabil'e.

⁶ Nye ka ceenji si fê a kàre síwage e. Kile mpyi a cyage kà bégel'a yaha u mεε na wani, bà pi si mpyi s'a u kaan u a lyí canmpyaa kampwoo ná nkwwu shuunni ná beetaanre (1.260) funj'i mε.

⁷ Lire kântugo ka kàshige si yîri nìnyini i. Misheli u nyε Kile mèlekεebii nùnjufoonji wà ke, ka uru ná u mèlekεebii sí wwòlyεε tòn, ka wwòlyεε ná ku mèlekεebii si pi tòn mú.

⁸ Nka ku nyε a jà kàshige na mε, ku ná ku mèlekεebii saha nyε a tatεenge ta nìnyini i mε.

⁹ Kuru wwòlyεε ku mpyi tèecyiini i. Kuru ku nyε jínabii nùnjufoonji, maa mpyi Sitaannini ke, ka pi i kuru wà nìnje na ná ku mèlekεebil'e. Kuru ku maha dijyeni sùpyire wuruge.

¹⁰ Lire kântugo ka mii i mejwuu lógo fànha na nìnyini i na:

«Tèni i wuu Kilenji sí sùpyire shwə, si u sífente cyêe,
 si ntèen u saanre tatεenge e ke, lir' à nə numε,
 ηge u à cwəənrə mà pyi Shwofoonji ke, uru
 nùηufente tèepyiin' à nə mú.

Naha na ye ηge u maha wuu cìmpyiibii cêege Kile
 yyahe taan pilaga bâra canja na ke,
 pi à uru wà nìηke na.

¹¹ Wuu cìmpyiibil' à pyi javee u na,

Mpabilini sìshange ηguji

ná Jwumpe Nintanmpe ηjwuji cye kurugo.

Pi à ηε mà pi múnahigii kan sáraga.

¹² Lire e ke tatεenge na ηye yii mpiimu á nìηyiñi i
 ke,

yii pyi funntange e,

ηka nìηke ná suumpe lwəhe wuun' à kèεge,

naha na ye Sitaannini nàvunηə wuñ' à tìge yii yyére.

U à cè na uru canmpyaagii nεηε saha ηye a təən
 mε.»

¹³ Wwòlyeg' à pi nya pi à kuru wà nìηke na ke,
 ceenji u mpyi a pùnambilini si ke, maa ntaha uru fye
 e na ηkòre.

¹⁴ Ka ηye nimbwəhə fukanya shuunni si ηkan
 ceen' á, u yîri yire na u a sì u tatεenge e síwage e, bà
 u ηwə si mpyi s' a ηcaa wani yyee taanre ná paanga
 funñ' i, si laaga təən wwòlyege na mε.

¹⁵ Lir' à pyi ke, ka wwòlyege si lwəhə yige ku
 ηwəge e mà wà ceenji kàntugo ba fiige, bà kuru si
 mpyi si u lwó mε.

¹⁶ Nka nìηk' à ceenji tège. Lwəhe wwòlyeg' à yige ku
 ηwəge e mà wà ke, nìηk' à múgo, maa kuru bya.

¹⁷ Lir' à pyi ke, ka wwòlyege lùuni si yîri ceenji
 taan, maa kàshige kêenηε u pyiibii sanmpil' á. Pire

pi nyε, mp̄ii pi nyε na Kile ton̄i kurigii n̄áare, maa Yesu kyaa yu s̄up̄yir'á ke.

¹⁸ Lire k̄ántugo ka wwòlyεge si sà yyére suumpe lw̄ohe n̄w̄oge na.

13

Sige yapiyi shuunnin̄i kani

¹ Nyε lire k̄ántugo, ka mii i sige yapege kà n̄ya ku u fwore suumpe lw̄ohe e. N̄eñii ke ná n̄umbogigii baashuunni nyε k'á. Saanre n̄ũnton̄o na mpyi cyire n̄eñkii puni nin̄kin nin̄kin̄i na, Kile mekegeεε meyi s'á sémε ku n̄umbogigii na.

² Sige yapege mii mpyi a n̄ya ke, kuru mpyi cin fiige. F̄anhe mpyi ku tooy'e, ku n̄w̄oge sí nyε c̄anraga wogo fiige. Ka wwòlyεge si ku f̄anhe fiige kan k'á, maa ku saanre yatεεn̄ke kan k'á, maa n̄ũn̄ufente kan k'á sèl'e.

³ Sige yapege n̄umboge kà nin̄kin mpyi a b̄anni mu à jwo ku sí n-kw̄ũ. N̄ka kuru tabannag'à pa n̄kwò, ka li i mpyi kakyanhala s̄up̄yir'á fo t'à ȳir'a taha ku fye e.

⁴ Ka ti i wwòlyεge p̄êe, naha na ye k'à n̄ũn̄ufente kan sige yapeg'á. Ka ti i sige yapege p̄êe mú na: «Jofoo u nyε n̄ke sige yapege n̄ca ye? Jofoo u sí n-jà ku t̄un ye?»

⁵ Nw̄og'à kan k'á, bà ku si mpyi si kuye p̄êe, s'a Kile mekegeεε jwumpe yu mε. Kun'à pa n̄kan k'á ȳi nyε beeshuunni ná shuunni funn̄'i, k'a lire pyi.

⁶ Ka ku u ku n̄w̄oge múgo maa Kile ná u tatεenge mege k̄èεge, mp̄ii pi à t̄eεn n̄i nyin̄i i ke, maa pire meyi k̄èεge mú.

⁷ Kun'à pa ŋkan k'á, ku Kile wuubii tùn, ku u jà pi na. Fành'à kan k'á, ku pyi tùluyi puni ná kìrigii puni ná shεεnre puni jwufeebii ná supyishinji puni jùṅṅo na.

⁸ Dinye sùpyire puni sí raa ku pêre, fo mpii mɛyi y'à sémɛ shìnji niṅkwombaanji tafeebii mɛyi tasemεge e mà lwó dinye tasiige e ke. Mpabilini l'à pyi sárage ke, uru sémɛnji na nyε lire wu.

⁹ Ngemu la ku nyε si kariii yyaha cè ke, urufoo u niṅgyigigii pεre, u raa nùru.

¹⁰ Ngemu ká mpyi na sí n-le kàsuni i ke, urufoo sí n-le kàsuni i. Ngemu ká mpyi na sí n-bò ná kàshikwɔṅṅwɔṅni i ke, urufoo sí n-bò ná l'e. Lire e ke Kile wuubil'à yaa pi kyaage kwú piye e, pi i ṅkwôro Kile kuni i.

¹¹ Nyε ka mii i nùr'a sige yapege kabεre nya ku u fwore jìṅke e. Nεnji shuunni mpyi ku na mpàbili wogii fiige, ku mpyi na yu wwòlyεge fiige.

¹² Ku mpyi na ku karigii pyi sige yapege niṅcyiige nyii na, ná kuru u fànhe puni i. Tabannage mpyi na ṅko s'a sige yapege niṅcyiige ṅkemu bùu, ka ku u nùr'a yîri ke, ṅke numε wog'à dinyeji ná u sùpyire pyi na t'a kuru pêre.

¹³ Sige yapege shɔnwoge mpyi maha kakyanhala karigii pyi, fo maha nage pyi ku u yîri niṅyinjii i na ntîri jìṅke na sùpyire nyii na.

¹⁴ Lire pyiṅkanni na, fànhe ku mpyi a kan k'à kakyanhala karigii pyi sige yapege niṅcyiige nyii na ke, ku mpyi a dinyeji sùpyire wurugo ná cyire karigil'e. Kàshikwɔṅṅwɔṅni mpyi a sige yapege ṅkemu banni, ka ku u nùr'a cùṅṅo ke, ku mpyi a dinyeji sùpyire pyi na ti kuru nàṅjanji yaa ti raa ku pêre.

15 Nyε sige yapege nijcyiige nànjani sùpyir'à yaa ke, fành'à kan sige yapege shənwog'á, ka ku u múnaa le uru nànjani i, bà u si mpyi s'a yu, mpiimu ká jcyé si u pēe ke, u u pire bō mε.

16 Ka ku u fàhha cyán sùpyire puni na, bà fyè si mpyi si bwə̀n pi shin maha shin kàniηε cyεge, lire nyε mε u byaani na mε, shinbilere bâra shinbwo na, yaarafoo bâra yaara baafoo na, biliwe bâra shinηi u nyε u nyε biliwe mε.

17 Sùpya mpyi na sî n-jà zhwo pyi, lire nyε mε mà pεrεmε pyi, ná ηke sige yapege fyè̀ni nyε urufoo na mε. Uru fyè̀ni u nyε sige yapege mεge, lire nyε mε tərəmpe pu sí n-bê ná ku mεge e ke.

18 Nde na nyε yákilifee kyaa. Tərəmpe pu sí n-bê na sige yapege mεge jwə̀h'i ke, shinηi u nyε yákilifoo ke, urufoo u puru jwə̀he cya a cè. Sùpya mεge ku nyε ku ki. Kuru ku nyε ηkwuu baani ná beetaanre ná baani (666).

14

Mpabilini ná l'à mpiimu jùηə wwû ke

1 Lire kàntugo ka mii i wíi mà Mpabilini nijjyereni nya Siyən janke jnŋ'i. Shiin kampwə̀hii ηkwuu ná beeshuunni ná sicyεεre (144.000) mpyi ná l'e. Mpabilini mεge ná li Tuŋi mεge mpyi a séme pire shiinbii byahigii na.

2 Ka mii i mεjwuu lógo l'à fworō nìnyini i mu à jwo lufoomə̀ tūnmə̀, maa mpyi mu à jwo kiletinnε. Li mú mpyi mu à jwo pìi pi nyε na ηkə̀nnii bwùun.

3 Pi mpyi Kile saanre yatεεnηke ná jyii yaayi sicyεεreni ná kacwə̀nribii yyaha yyére na mεε nivə̀nnə̀ cêe. Pire shiin kampwə̀hii ηkuu ná

beeshuunni ná sicyεεreni nùñò Kile à wwû diɲyeɲi i ke, pire baare e, sùpya mpyi na sì n-jà lire mεeni taanna mε.

⁴ Tire sùpyire ɲye a mpyi a ɲen'a tiye ɲwóhò ná cibahani i mε. Ti ɲye a mpyi a ceewe shi cè mε. Tire mpyi maha ntaha Mpabilini fye e li tasheyi puni i. Tire nùɲyi y'à wwû yyecyiige na sùpyire shwóhól'e, maa ti pyi Kile ná Mpabilini wuu.

⁵ Ti ɲye a sì na fini mε, ɲcèεε cyaga ɲye ti na mε.

Kile mèlekeεbii taanreni kani

⁶ Lire kàntugo ka mii i Kile mèlekeɲi wabεε nintorowo ɲya fo nìɲyiɲi i. Jwumpe Nintanmpe pu ɲye tèrigii puni wumpe ke, puru mpyi u á ɲjwuɲi mεε na sùpyire pun'á. U mpyi a yaa u a pu yu kìrigii puni ná tùluyi puni ná shεεnre puni jwufeebii ná supyishiɲi pun'á.

⁷ Ka u u wá na yu fànha na: «Yii a fyáge Kile na, yii raa u kêre, ɲaha na ye tèn'à nò u diɲye sùpyire yíbe ti kapyiɲkii na. Uru u à nìɲyiɲi ná ɲìɲke ná suumpe lwóhe ná lùbilibii dá ke, yii a u père.»

⁸ Kile mèlekeε shónwu mpyi a pa ɲiɲcyiɲi kàntugo maa ɲko: «K'à jya! Kànbwóhe Babilónni à jya! Kuru k'à ku εεzen sinmpe kan supyishiɲi puni u a bya. Lire ɲwóhe ku ɲye, k'à supyishiɲi puni pyi u à jacwóεre pyi ku fiige.»

⁹ ɲye Kile mèlekeε tanrewu mpyi a pa mp̄ii shu-unnìɲi kàntugo, maa ɲko fànha na: «Shin maha shin ká ɲke sige yapege ná ku nàɲjaɲi pête, ka ku fyèɲi si bwòn u byaani, lire ɲye mε u cyεge na ke,

¹⁰ urufoo sí εεzenɲi sinmpe nintanhampe bya. Puru pu ɲye Kile lùyirini. Yyefuge sí nò u na nage ná

ηκίριγιηι cye kurugo, Kile mèleκεεβii ná Mpabilini ηyii na.

11 Nage e u sí n-pyi ke, kuru sí n-sì n-fùgo με. Mpii pi à sige yapege ná ku nàηjaηi pêe, ku μεge fyèηi sí ηye pi na ke, pìlaga bàra canηa na, ηοmο sí n-pyi pìr'á με.»

12 Lire e ke mpii pi ηye Kile wuubii, maa u tonj kurigii ηaare maa ntaha Yesu fye e ke, pìr'à yaa pi kyaage kwú piye e.

13 Lire kàntugo ka mii i μεηwuu lógo ηìηyiηi i na: «Yi séμε na mà lwó numε na, sùpyire ti sí n-kwû si ti yaha Kafoonj wwoηεεge e ke, tire wuun'à ηwο.» Kile Munaani à jwo: «Sèe wi, tire sí ηò ti báarawage na, ηaha na ye Kile sí funηο wwò ti báaraηi ηìηcennj na με.»

Kile lùyirini l'à tàanna ná sùmakwøngigil'e ke

14 ηye ka mii i núr'a wíi mà ηahaηke kà nivyinge ηya, wà mpyi a tèn ku na mu à jwo sùpya. Σεη ηùntonηο mpyi urufoo ηùηke na, kònnηa nintan sí ηye u cyεge e.

15 Ka Kile mèleκεηi waberε si fworo Kileηaarebage e, maa jwo fànha na ná ηahaηke ηùηi wuηi i na: «Nìηke sùmaηi tèekwòonn'à nò, sùmaηi pun'à nò, ma kònnηaηi lwó ma a u kwùun.»

16 Nge u mpyi a tèn ηahaηke ηuη'i ke, ka uru si u kònnηaηi lwó, maa ηìηke sùmaηi kwòn.

17 Lire kàntugo ka Kile mèleκεηi waberε si fworo Kileηaarebage e ηìηyiηi na, kònnηa ηwòtanga wu na mpyi uru cye e mú.

18 Ka Kile mèleκεηi waberε si fworo sárayi tawwuge e, uru u ηye nage ηùηο na. Ka u u

kòonṅaṅifoo pyi: «Nìṅke ɛɛɛɛɛɛɛɛ' à nɔ, u kwòn ná ma kòonṅaṅi i.»

¹⁹ Ka Kile mèlekeṅi si u kòonṅaṅi lwó, maa ṅìṅke ɛɛɛɛɛɛɛɛ kwòn mà wà ɛɛɛɛɛɛ lwòhe tawwuge wyige e. Kuru ku ṅyɛ Kile lùyirini.

²⁰ Ka pi i ɛɛɛɛɛɛɛɛ fwòṅṅo kuru wyige e kànhe kàntugo. Mà pi yaha pi i u fwòṅṅi, sìshang'à fworo wyige e mà dùg'a nɔ shònyi ṅwòyi na, maa fwu a kàre sumare kampwoo ná ṅkwuu baani (1.600*) ṅìṅke na.

15

Kile mèlekeɛbii baashuunnini ná yyefuyi nizanṅyi kani

¹ Lire kàntugo mii à núr'a kakyanhala kacyeele nimbwoo ṅya ṅìṅyini i: Kile mèlekeɛ baashuunni mpyi ná yyefugo kuuyo baashuunni i piye cye e. Yyefuyi nizanṅyi yi mpyi yire, Kile lùyirini sí ṅùṅṅo kuu yire na.

² Lire kàntugo ka mii i cyage kà ṅya suumpe lwòhe fiige, ku mpyi na ṅí dùba fiige, maa mpyi mu à jwo na k'à wùrugo k'e. Mpii pi à pyi javee sige yapege na ke, mii à pire ṅya pi à yyére suumpe lwòhe cyage e. Pire ṅyɛ a mpyi a sige yapege ná ku nàṅjaṅi pèe mɛ, tɔrɔmpe pu sí n-bê ná ku mɛge ṅwòhe e ke, pi à cyé uru fyèṅi na piye na. Nkònnibii Kile mpyi a kan pi á ke, pire mpyi pi cye e.

³ Pi mpyi na Kile báarapyini Musa mɛɛni ná Mpa-bilini mɛɛni cêe na:
«Kafoonji Kile, Siṅi Punifoo!
Mu kapyiinṅkii na ṅyɛ kabwòhii ná kakyanhala.

* **14:20** Ku laag'à culumɛtirii ṅkwuu taanre (300) kwò.

Supyishiŋi puni Saanŋi,
mu kapyiŋkii pun'à tí,
maa mpyi sèe!

⁴ Kafoonŋi, joofo u nyε u sî n-fyá mu yyaha na mà
yε?

Joofo u nyε u sî mu pêe mà yε?

Mu kanni u nyε niŋcɛnŋi.

Supyishiŋi puni sí n-pa niŋkure sín mu á,
ŋaha na yε mu katiigii nimpyiiŋkil'à ffiniŋ'a cyêe pi
na.»

⁵ Lire kântugo ka mii i tunmbyaare cyage ŋya k'à
múgo nìnyini i Kileŋaarebage e.

⁶ Yyefuyi baashuunniŋi mpyi Kile mèlekεεbii
baashuunniŋi mpiimu cye e ke, ka pire si fwordo
Kileŋaarebage e. Vãanvyinweeweere mpyi pi à le.
Sεenŋi vãnmeenyε mpyi pi à tég'a piye bînni ntùnyi
i.

⁷ Nyii yaayi sicyεεrenŋi i, ka kà niŋkin si sεen
ŋkunahii baashuunni kan Kile mèlekεεbii baashu-
unniŋ'á. Kilenŋi u nyε nyii na fo tèekwombaa ke, cyi
mpyi a ŋî uru lùyirini na.

⁸ Lire tènì i, ka Kileŋaarebage si ŋî nanŋuruge na,
lir'à li cyêe na Kile sinampe ná u fãnhafente na nyε
kuru cyage e. Kile mèlekεεbii baashuunniŋi mpyi
a pa ná yyefuyi baashuunniŋi ŋjemu i ke, sùpya
mpyi na sî n-jà n-ŋyè Kileŋaarebage e ná yire nyε
a tòro mε.

16

*Nkunahigii baashuunniŋi cyi nyε na Kile lùyirini
kyaa yu ke*

¹ Lire kàntugo ka mii i mejwuu lógo fànha na Kileñaarebage e, li i ñko Kile mèlekeεbii baashuun-
niñ'á na: «Kile lùyirini na nyε ñkunahigii baashuun-
niñi ñcyiimu i ke, yii sà cyi sùguro ñìñke na.»

² Nyε ka Kile mèlekeñi ñiñcyiini si sà u ñkunaani
sùguro ñìñke na. Lir'à pyi ke, sige yapege fyèñi mpyi
mpiiimu na, pi sí i ku ñañjañi père ke, ka nɔwapiye
si fwordo pire na.

³ Ka Kile mèlekeñi shɔnwuñi si sà u ñkunaani
sùgoro suumpe lwɔhe e, ka lwɔhe si ñkêεññ'a pyi
mu à jwo supyikwugo sishan. Nyii yaayi yi mpyi k'e
ke, ka yire puni si ñkwû.

⁴ Ka Kile mèlekeñi tanrewuñi si sà u ñkunaani
sùgoro bañi lwɔhe ná lùbilibil'e, ka yire puni si
ñkêεññ'a pyi sishan.

⁵ Kile mèlekeñi u nyε lwɔhe ñùñɔ na ke, ka mii i
uru ñya u à jwo: «Mu u nyε ñiñcεññi, mu u nyε, ná
mu mpyi ke, mu à tíi, ñaha na ye amuni mu nyε na
yoge kwùun.

⁶ Pi à mu shiinbii ná mu tùnntunmpii sishange wu,
ka mu u sishange kan pi a byii, pi ná lir'à yaa.»

⁷ Lire kàntugo ka mii i mejwuu lógo sárayi
tawwuge e na: «Sèeñi na, Kafoonji Kile, Siñi Puni-
foo, mu yoge kwòññkann'à tíi.»

⁸ Ka Kile mèlekeñi sicyεrewuñi si u ñkunaani
sùgoro canñanyiini ñuñ'i, bà li kafuge si mpyi si
mpêe s'a sùpyire súugo na fiige mε.

⁹ Kuru kafug'à sùpyire súugo sèl'e. Ka pi i wá na
Kile mεge kèεge, uru cye e cyire yyefuge karigii
nyε. Pi nyε a ñeñ'a pi toronkanni kèεññε si u pèe mε.

¹⁰ Ka Kile mèlekeñi kan̄kuro wuñi si u ñkunaani
sùgoro sige yapege saanre yatεεññke e. Ku mpyi na

ku saanre pyi cyeyi njemu ñùṅ na ke, ka numpini si jyè yire puni i, ka sùpyire si wá na ti njirigii ñoni yyefuge cye e.

¹¹ Yyefuge ná nɔwapiyi kurugo, ka pi i wá na ññyiñi Kilenji mege kèege, ñka pi ñye a pi toronkanni kèenne me.

¹² Ka Kile mèlekenji baani wuñi si u ñkunaani sùgoro Efirati bañi i, ka bañi lwòhe si waha maa tatorogo kan saanbil'á, pire mpyi a yîri canñafyinmpe e.

¹³ Lire kântugo ka mii i múnapegii taanre nya ntàseen fiige, là à fworro wwòlyege ñwòge e, ka là si fworro sige yapege ñwòge e, ka là sí fworro túnntunñi kafiniviniñi ñwòge e.

¹⁴ Jínahii pi mpyi cyire múnahigii, cyi maha kakyanhala karigii pyi. Cyi sí n-shà ñnyeni saanbii puni bínni, bà pi si mpyi si kàshige kwòn Kile Sini Punifoo canmbwòhe e me.

¹⁵ Kafoonji à jwo: «Lógo, mii sí n-pa mu à jwo nàñkaawa. Ngemu u à kwôro ñyii na, maa mpyi u ñye a u vâanñyi wwû sùpyire ti kwò t'a u silege cyeyi ñaa me, urufoo wuun'à ñwò.»

¹⁶ Nyé ka jínabii si sà saanbii bínni cyage k'e, pi maha kuru mege pyi Eburubii shèenre e: «Arim-agedon*».

¹⁷ Nyé ka Kile mèlekenji baashonwuñi si u ñkunaani sùgoro kafèege e. Ka mejwu u si fworro Kileñaarebage e saanre yatèenñke e na: «Y'à kwò nume.»

¹⁸ Ka kileñini ná túnmpe ná kiletinni si mpyi, ka ññke si ñcyèenne sèl'e. Mà lwó sùpyire ñye ññke na

---

* **16:16** Izirayeli shiinbil'à kàshibwoyi kwòn kuru cyage e.

ke, ku mpyi na saha ꞑcyêenne lire cyèenneɲkanni na mɛ.

¹⁹ Ka Babilɔnni kànbwɔhe si jya mà pyi taanre. Ka k̀irigii puni k̀anyi si ꞑcwo. Kile funɲɔ ꞑye a wwà kuru kànbwɔhe na mɛ, maa u l̀uyirini t̀rige ku shiinbii ꞑuɲ'i, lire li ꞑye mu à jwo u à ɛɛZEN sintanhampe kan pi a bya.

²⁰ K̀iripyɛere ti mpyi suumpe lwɔhe niɲke e ke, ka tire puni si mp̀inni, wà saha ꞑye a ꞑaꞑyi saha cè mɛ.

²¹ Ka zànhafunꞑcɛenyɛ nitabaaya si wá na ꞑcwo s̀upyire ꞑuɲ'i. Yi puni niɲkin niɲkinɲi mpyi a dùgo sèe sèl'e. Ka s̀upyire si wá na Kile mɛge k̀ɛge kuru yyefuge mpèɲi kurugo.

17

Fwòrobacwɔge kani

¹ Nkunaɲigii baashuunɲi mpyi Kile mèlekɛɛbii baashuunɲi mpiimu cye e ke, ka pire wà si file mii na, maa jwo: «Ta ma, fwòrobacwɔge ku ꞑye l̀ubwoyi ꞑwɔge na ke, tunɲkanni na mii sí kuru kaɲegigii t̀un ke, mii sí lire cyèe mu na.

² D̀iꞑyeɲi saanbil'à jacwɔɔre pyi ná k'e, ka d̀iꞑyeɲi s̀upyire si ku ɛɛZEN sinmpe bya a m̀ɛɛ, lire li ꞑye pi à jacwɔɔre pyi ku fiɲe.»

³ Ka Kile Munaani si mii yige na lyempe e, ka Kile mèlekɛɲi si ɲkàre ná mii i síwage e. Wani mii à ceɲi wà ꞑya u à t̀ɛɛn sige yapege niꞑyeɲa ꞑuɲ'i. Kuru sige yapege mpyi ná ꞑumbogii baashuunni ná ꞑɲɲii kɛ e, Kile mèkɛɲere jwumpe mpyi a sème ku puni na.

⁴ V̀aanya longara wuyo niꞑyeɲa ceɲi mpyi a le, maa uye yaa ná sɛɛɲi ná kafaare longara woore ná k̀ɔɔɲi longara wuɲi i. Sɛɛɲi f̀unꞑcwo kwuu na

mpyi u cye e, jacwɔɔre karigii cyi à nâar'a pi maa jwɔhɔ ke, li mpyi a jî cyire na.

⁵ Mɛge kà mpyi a séme u byaani na nkemu jwɔhe k'à cûgo ke, kuru mɛge ku nyɛ: «Kànbwɔhe Babilɔnni: jacwoobii ná dijnyɛni katupwɔhɔyi pyifeebii nuŋi.»

⁶ Mii à li nya na nge ceɛni mpyi a bya mà mɛɛ Kile wuubii sishange ná Yesu kani jwufeebii sishange e.

Mii à u nya ke, li mpyi a mii kàkyanhala mà tòro.

⁷ Nyɛ ka Kile mèlɛkɛni si mii pyi: «Naha na l'à mu kàkyanhala yɛ? Ceɛni u à tɛɛn sige yapege juŋ'i ná ku nyɛ ná jùmbogigii baashuunniŋi ná jɛɛnkii kɛni i ke, mii sí lire jwɔhe jwo mu á.

⁸ Sige yapege mu à nya ke, ku mpyi nyii na, nka ku saha nyɛ mɛ, ku sí n-pa fworɔ wyicugunke e, si nkàre tapinnage e. Mà lwɔ dijnyɛn'à dá ke, sùpyire ti nyɛ ti mɛyi nyɛ a séme shìŋi niŋkwombaani tafeebii mɛyi tasemɛge e mɛ, sige yapege nyaŋi sí n-pâa tire e. Yii li cè na tɛni l'e ku mpyi nyii na, nka ku saha nyɛ mɛ, ku sí núru n-pa.

⁹ Sìncyiimpe ná yákiliŋi u à yaa u tɛg'a nke cyage yyaha cè. Jùmbogigii baashuunniŋi na nyɛ janyaa baashuunni yire njemu juŋ'i uru ceɛn'à tɛɛn ke.

¹⁰ Cyire jùmbogigii na nyɛ saanlii baashuunni mú, kaŋkur'à cwo pire e, niŋkin na nyɛ wani, u sanŋi sàha mpa mɛ. Nka uru ká mpa, u sí tère nimbilere pyi kanna.

¹¹ Sige yapege ku mpyi nyii na, ná ku saha nyɛ mɛ, kuru mú na nyɛ saanŋi wà, kuru ku sí pi fûnŋɔ baataanre, nka ku na ntòre mpìi saanbii baashuunniŋi i. Kuru na nkɛɛge tapinnage e.

¹² Nɛɛnkii kɛni mu à nya ke, cyire na nyɛ saanlii

ke, pire sàha ñkwò a tèn fànhe na me. Pire sí n-pa ñùñufente ta si tère nimbilere kanna pyi ná ñke sige yapege e siñcyan.

¹³ Sòññore ninure ti ñye pire pun'á, pi sí pi fànhafente ná pi ñùñufente kan sige yapeg'á.

¹⁴ Pi sí Mpabilini tòn, ñka Mpabilini sí n-jà pi na, ñaha na ye lire li ñye kàfeebii puni Kafoonji ná saanbii puni Saanji. Mpii pi ñye ná l'e ke, pire Kile à yyere maa pi cwònrò, ka pi i ñkwôro u kuni i.»

¹⁵ Ka Kile mèlekenji si núr'a mii pyi: «Lùbwoyi ñwòge na mu à fwòrobacwoñi ñya u à tèn ke, yire na ñye kírrii ná supyikuruyo ná supyishi ñiñyahawa ná shenre.

¹⁶ Ñeñkii kenji mu à ñya ke, cyire ná sige yapege sí fwòrobacwoñi kyaa pen yiy'á. Yi sí u cyengaya wuñi ná u cipyire wuñi yaha, si ñkyà u e, si u sannji súugo.

¹⁷ Yii li cè, Kile u à sòññore le pi e pi i uru nyii wuuni pyi, pi i pi sòññore pyi ñiñkin, pi i pi ñùñufente kan sige yapeg'á, fo Kile jwumpe ká fùññò.

¹⁸ Kànbwòhe ku ñye na ñiñke saanbii puni kèenji ke, ceenji mu à ñya ke, uru u ñye kure.»

18

Babilónni kànbwòh'à jya

¹ Lire kàntugo ka mii i Kile mèlekenji waberε ñya u à yiri ñiñyiñi i na ntíri. Ñùñufente mpyi u á sèl'e, u sinampe mpyi bèenme ñiñke cyeyi puni i.

² Ka u u ñkwúulo fànha na: «K'à jya! Babilónni kànbwòh'à jya! K'à pyi numε jíñabii

tateenge, maa mpyi múnapegigii puni ná màpènge saŋcyenḡwəhəyi puni taḡwəhəḡo.

³ Lir'à pyi, ḡaha na ye k'à supyishiḡi puni pyi pi à jacwəre pyi ku fiige, ka lire si mpyi mu à jwo pi à ku erenzen sinmpe bya. Niḡke saanbil'à jacwəre pyi ná k'e, niḡke cwəhəmpil'à pa mpyi kàmpyaafee ku pùcyage yaare cye kurugo.»

⁴ Nyε ka mii i meḡwuuni labere lógo niḡyiḡi i na: «Mii shiinbii, yii fwooro Babilonni kàhe e, lire e kapegigii k'à pyi ke, yii nàzhan sì n-pyi cyire e me. Amuni li mú nyε, yyefuyi yi sí nə ku na ke, yii nàzhan sì n-pyi yire e me.

⁵ Yii li cè na ku kapegigil'à bínni cyiye e, mà dùg'a nə fo niḡyiḡi na. Kile funḡo nyε a wwə ku ntiimbaanḡi karigii na me.

⁶ Nde k'à pyi pi sanmpii na ke, yii lire fiige pyi ku na. Yii ku nimpyiini fiigii shuunni pyi ku na. K'à yaage ḡkemu kan yii à bya ke, ḡkemu fàhe k'à nyaha kuru woge na tooyo shuunni ke, yii kuru le ku byabya ceni i.

⁷ Bà k'à yasinayi ná nàfuḡi tég'a kuye pèe me, yii kyaage ná nàvunḡke pyi ku nə ku na amuni, ḡaha na ye k'à kuye pyi saancwo, na kuru nyε lenḡkwucwo me, na kuru sì n-sii yameε sú me.

⁸ Lire kurugo, yyefuyi yi nyε ku meε na ke, yire yi nyε: kwùḡi ná yameεni ná katege. Yire sí nə ku na canḡa niḡkin. Nage sí ku súugo, ḡaha na ye Kafoonḡi Kile u nyε na yoge kwùun ku na ke, fàhe na nyε ur'e.»

⁹ Nyε niḡke saanbii pi à jacwəre pyi ná k'e, maa ku pùcyage lonḡara yaayi ta ke, pire ká ku súugo súugo nanḡuruge nya, pi sí raa ḡkwùuli s'a yameεni súu sèè sèl'e.

10 Pi sí n-yyére tatɔnge e, ɲaha na ye pi sí raa fyáge ku yyefuge kà ŋkwò nɔ pire na mɛ, s'a ŋko: «Kànbwɔhe Babilɔnni wuun'à kèege! L'à kèege! Nàmbaa kàhe! Yoge ku kwòn mu na, lire ɲye a pyi kamɔnɔ mɛ, tère nimbilere kann.»

11 Diɲyeɲi cwòhɔmpii mú sí raa ŋkwúuli s'a yamɛɛni súu ku kurugo, mà li ɲùŋke pyi pi yapɛɛyi saha ɲye na shuu mɛ. Yire yaayi yi ɲye:

12 sɛɛɲi ná wyéɛfyinni ná loŋgara kafaare ná loŋgara kóɔɲi ná shire v àanɲi ná v àanɲeyi nisinaɲi ná v àanntufagare loŋgara woore ná nùguntanga cire ná ntàsuuɲi ŋkyaangil'à tég'a yaayi ɲjemu yaa ke, ná loŋgara cir'à tég'a yaayi ɲjemu yaa ke, ná dàɲyeɲi wuyi ná tɔnnte wuyi ná kafaayi loŋgara wuy'à te mà pyi yaayi ɲjemu ke,

13 ná cyangayaare nùguntanga woore ná làtikolonɲi ná miri nùguntanga sìnmpɛ ná wusunani ná ɛɛzɛn sìnmpɛ ná sìnmpɛ ná farini mbyìmpɛ ná m̀ɔɲi ná ǹiyi ná mp̀àabii ná sh̀ɔnyi ná ẁɔtoribii, ali bilibii mú.

14 Pi sí raa ŋko: «Yaayi mu mpyi a cya ke, yire pun'à fworɔ mu cye e. Uru nàfuuɲi ná yire kakyanhala yaayi pun'à p̀inni mu na, mu saha s̀i n-s̀i yi ta mɛ.»

15 Cwòhɔmpii pi à nàfuuɲi ta ku cye kurugo ke, pire sí laaga tɔn ku na, ku yyefuge kà ŋkwò nɔ pire na mɛ. Pi sí raa mɛɛ súu s'a ŋkwúuli,

16 s'a ŋko: «Kànbwɔhe wuun'à kèege! L'à kèege! Ku sí mpyi a yal'a ɲwɔ ná shire v àanɲi ná v àanɲeyi ná sɛɛɲi ná kafaare loŋgara woore ná kóɔɲi loŋgara wuɲi i. Yire puni y'à kèege amɛ tère niɲkin!»

17 Bakwooyi ɲùɲufɛebii puni ná yi kùsheebii ná

mpii pi nyε na báare yi e ke, ná shin maha shin u nyε na u nywolyinji taa suumpe lwøhe nyη'i ke, pire pun'à pa yyére tatønge e,

¹⁸ maa kånhe wíi tasogoge e, maa jwo fånha na: «Kånha mpyi a sàa pèl'a ηke kånbwøhe kwò mε.»

¹⁹ Pi à cwøonre wu pi nyumbogigil'e, maa yamεeni kwuuni wà, maa jwo: «Kånbwøhe wuun'à kèεge! L'à kèεge! Ku longara yaayi yi mpyi a bakwooyi feebii puni pyi yaarafee ke, tère niηkin funη'i kur'à pînni.

²⁰ Niηyini, ta múgure ku nyjanyi kurugo! Kile wuubii ná Yesu tñntunmpii ná Kile tñntunmpii, yii a múgure mú, naha na yε Kile à yogo kwøn ku na, maa yii ηkoonji wwû ku na.»

²¹ Nyε ka Kile mèlεkeni wà si kafaabwøhø lwó mu à jwo tiraga, maa ku wà suumpe lwøhe e, maa jwo: «Amε Babilønni kånbwøhe sí n-wà fånha na, wà saha sì ku nya mε.

²² Nkønno ná mεceenkurunjo ná tñnmpire ná mpu-rugo mεε saha sì n-sì n-lógo wani mε. Cyebaarapyi saha sì nya wani mε, tiraga mεε saha sì n-fworø wani mε.

²³ Fùkina bèenmε saha sì n-fworø wani mε, tac-wokwøngø ná ku poo jwumø saha sì n-lógo wani mε, naha na yε mu cwøhømpii pi mpyi diηyε shinb-woobii, mu siηkanma karigil'à diηyε sùpyire puni wurugo.

²⁴ Mà bàra lire na, Kile tñntunmpii ná Kile wuu-bii ná sùpyire puni t'à bò niηke na ke, mu yyére pire puni sìshang'à nya.»

19

¹ Lire kàntugo ka mii i tñmbwøhø lógo niηyini i,

mu à jwo supyiŋyahara ti ŋye na yu, na: «Aleluya*! Zhwoŋi ná pèente ná sífente na ŋye wuu Kileni á.

² U kapegigii tunŋkanni na ŋye sèe, maa ntíi, ŋaha na ye fwòrobacwàge ku mpyi a diŋye sùpyire pyi t'à tiye pwò kapegigii na ke, u à kuru tùn. Kile báarapyiibii k'à bò ke, Kile à lire ŋkooŋi wwû ku na.»

³ Ka pi i núr'a jwo: «Aleluya! Ku súugosuugo nanŋuruge sí raa dùru tèrigii puni i.»

⁴ Ka kacwònrìbii benjaaga ná sicyeereni ná ŋyii yaayi sicyeereni si piye tìrig'a cyán, maa Kile ninteeni pèe u saanre yatèenke e na: «Amiina, Aleluya!»

Dánafeebii kurunŋk'à bégel'a yaha Mpabilini mɛɛ na mu à jwo tàcwo

⁵ Ŋye ka meiwuu si fworò saanre yatèenke cyage e na: «Yii pi ŋye Kile báarapyiibii maa fyáge u na ke, shinpyeere bâra shinbwoobii na, yii puni, yii a wuu Kileni kêre.»

⁶ Ka mii i núr'a tùm̀bwòhò lógo mu à jwo shinŋyahara, lire ŋye mɛ lufoomò, lire ŋye mɛ mu à jwo kile u à sêe fànha na na: «Wuu wuu Kafoonji Kile kêe, ŋaha na ye wuu Kafoonji Kile, Siŋi Punifoo na ŋye u saanre e.

⁷ Wuu pyi funntange e, wuu raa múgure, wuu u pèene taha u na, ŋaha na ye Mpabilini cikwònr'à nò, li tàcwoŋi mú à tèn li tɛnl'e.

⁸ Kun'à kan u á, u v̀anvyinweeweere nisinana le. Kile wuubii kapyiŋkii nintiigii cyi ŋye tire v̀anvyinre.»

⁹ Ka Kile mèlekɛŋi si mii pyi: «Yi séme “mpii pi à yyére Mpabilini cikwònrɛ ŋyìŋi na ke, pire

* 19:1 Lire ŋwòhe ku ŋye: «Wuu Kile kêe!»

wuun'à jwə.» Maa núr'a mii pyi: «Kile yabilinji jwumpe pu jye mpe.»

¹⁰ Ka mii i ninjure sín u fere e si u pêe, nka u à mii pyi: «Ma hà li pyi me, mii mú na jye Kile báarapyi mu à jwo mu ná ma cìmpyiibii pi jye na Yesu kyaa yu sùpyir'á ke. Kile mu à yaa mu u a mpêre.» Jwumpe pu jye na yu Yesu kyaa na ke, puru pu jye Kile túnntunmpii túnnture jùñke.

Kirisita à pyi javoo sige yapege ná ku fyènwəhəshinbii na

¹¹ Ka mii i ninyinji jya u à múgo, ka shəngə nivyinge si fworə. Sùpyanji u mpyi ku juj'i ke, uru mege ku jye: «Nwəme ninjinfooñi ná sèñjifooñi». Ntini funñke e, u maha yoge kwúun maa sùpyire tūnni.

¹² U jyiigii na jî na fiige, saanra jùntoyo ninyahaya sí jye u jùñke na. Mege kà mpyi a séme u na, uru kanni baare e wà jye a kuru cè me.

¹³ U mpyi a vāantimbwəhə le, ku puni mpyi sishan. U mege na jye: «Kile Jwumpe».

¹⁴ Ninjinji kəshikwəñbii kurujyi mpyi a taha u fye e shənfyinyi juj'i. Pi puni mpyi a shire vāanvyinweeweere le.

¹⁵ Kəshikwəñwətanga mpyi na fwoe u jwəge e, si ntège sùpyire bə. U sí raa pi kēenji ná təñmbil'e. U sí Kile Sinji Punifoo luyirini nimbwooni cyêe, bə pi maha erəzenpinñke fwəñə erəzen lwəhe tawwuge wyige e me.

¹⁶ Mege kà mpyi a séme u vāantinnñke ná u cyiini na na: «saanbii Saanji, kəfeebii Kafoonji».

¹⁷ Lire kəntugo ka mii i Kile mèlekenji wà jya u à yyere canjanyiini juj'i, sanjcyenre ti jye na

mpéeli fo nìnyinji i ke, maa jwo fànha na tire pun'á:
«Yii a ma, yii pa bínni yii a Kile lyìmbwooni sigili.

18 Yii pa saanbii ná kàshicyeyi nùñufeebii ná kàshikwònmpiyi ná shònyi ná shònfeempii ná sùpyire puni, bilibii ná mpìi pi nyε pi nyε bilii mε, ná shinpyεere ná shinbwoobii kyaare kyà.»

19 Nyε ka mii i sige yapege ná nìñke saanbii ná pi kàshicyeyi nya y'à bínni si kàshige kwòn shònfyinge fèvoonji ná u kàshicyege na.

20 Ka pi i sige yapege cù mà bàra tùnntunji kaviviniñji u mpyi maha kakyanhala karigii pyi sige yapege nyii na ke. Kuru sige yapege fyèñi mpyi sùpyire ntemu na, ka ti i ku nàñjanji pèe ke, cyire kakyanhala karigil'à pire wurugo. Ka sige yapege ná tùnntunji kafiviniñji nyii wuubii si ñcù a wà ñkìriginji nabwòhe e.

21 Kàshikwònñwòge ku mpyi na fwoore shònfyinge fèvoonji ñwòge e ke, ka u u pi sanmpii bò ná kur'e. Sañcyεεnre pun'à jò a tìn pi kyaare e.

20

Sitaanninji à pwò mà yyeε kampwoo pyi

1 Lire kàntugo ka mii i Kile mèlekεñi wà nya u à yîri nìnyinji i na ntîri, kacyyewyicugunke tirikyaanni ná yòròyò nitabaaya mpyi u cye e.

2 Wwòlyεge ku mpyi tèecyiini i, ná pi maha ku pyi jínabii nùñufoonji, lire nyε mε Sitaanninji ke, ka pi i kuru cù a pwò fo yyeε kampwoo (1.000)

3 maa ku wà kacyyewyicugunke e, maa ku shwòhò, maa fyè bwòn ku ñwòtonke na, bà li si mpyi, k'àha núru s'a sùpyire wuruge ñcyii yyeε

kampwooni funṅke e mε. Cyire ká ntòro, k'à yaa ku yige ku tère nimbilere pyi.

⁴ Nye ka mii i saanra yatεenyε nya. Mpii pi mpyi a tēen yi nṅ'í ke, fàṅhe mpyi a kan pir'á, pi a yoge kyáali. Mpii nùmbogii pi mpyi a kwòn Yesu kani njwuṅi ná Kile jwumpe njwuṅi kurugo ke, mii à pire múnahigii nya. Pi mpyi a nēn'a sige yapege, lire nyε mε ku nānjanj pēe mε, pi mú mpyi a nεε fyēṅi u bwòn pire byahigii, lire nyε mε pire cyeyi na mε. Pire mpyi a nē, maa ntēen ná Kirisita e saanre e mà yyeε kampwoo pyi.

⁵ Shincyibii pi nyε pire mà nē a fworò kwùṅi i. Kwùubii sanmpii nyε a nē mà ta yyeegii sàha fùṅṅò kampwoo na mε.

⁶ Mpii pi à pyi njncyibil'e mà nē ke, pire wuun'à nṅò, pi à pyi Kile wuu. Pi saha sì kwùzhonwuu kwù mε. Pi sí n-pyi Kile ná Kirisita sáragawwu, si ntēen ná Kirisita e saanre e si yyeε kampwoo pyi.

Fàṅha à ta Sitaanniṅi na

⁷ Yyeε kampwooni (1.000) ká fùṅṅò, Sitaanniṅi sí n-yige u tatonṅke e.

⁸ U sí n-kàre si sà supyishiṅi puni wurugo dijnyēṅi yyaha kurugo. Uru supyishiṅi puni mεge ku nyε Gōgi ná Magōgi*. U sí supyishiṅi puni bínni kàshige mεε na. Pir'à nyaha bà suumpe lwòhe nṅòge nticyēṅi nyε mε.

---

* **20:8** Gōgi u mpyi Magōgi k̀ni nùṅfoonj (Ezekiyeli 38-39). Uru u à pyi Izirayeli shiinbii zàmpēṅi nizanṅi. Naha ṅke cyage e, Sitaanniṅi à mpiimu wurugo supyishiṅi puni i ke, pire pi maha mpyi Gōgi ná Magōgi. Pire pi sí n-pa kàshige kwòn ná Kile shiinbil'e dijnyēṅi canṅkwōge.

⁹ Mii mpyi a li nya na pi à pa cyage puni shwə a ta, maa Kile wuubii cyage kwûulo, kuru ku nyε kànhe tàange woge. Mà pi yaha puru na, nage kà à yîri nînyîni na mà pa pi puni súugo.

¹⁰ Nyε Sitaanniŋi u mpyi maha sùpyire wuruge ke, ka pi i uru cû, ñkîrigiŋi na nyε kacyyeyige nage ñkemu i ke, maa u wà kur'e sige yapege ná tûntunŋi kafiniviniŋi kurugo. Pi sí raa ñkyaali wani pîlaga bâra canŋa na fo tèekwombaa.

Kile yoge nizanŋke

¹¹ Nyε ka mii i nûr'a saanre yatεenŋke kà nimbwəhə nivyinge nya, wà u à tèn k'e. Ka nînyîni ná nîŋke si fê a yîri u yyaha na, wà saha nyε a yi nya mε.

¹² Mpii pi à kwû ke, ka mii i pire nya, shinbwo bâra shinbilere na, pi puni mpyi a yyére saanre yatεenŋke yyaha yyére. Ka sémebii pîi sí múgo. Lire kântugo ka wà si nûr'a múgo, shîŋi nîŋkwombaanŋi tafeebii mεyi tasemege ku mpyi ure. Ka Kile si kwùubii sâra a tàanna ná pi kapyiŋkil'e ŋcyiimu cyi à séme sémebil'e ke.

¹³ Suumpe lwəhe mpyi a sùpyire ntemu lyî ke, k'à tire nûruŋ'a yige. Mpii pi à kwû mà kàre nîŋke ŋwəhə shiinbii cyage e ke, pire mú à fworu, ka shin maha shin si sâra mà tàanna ná u kapyiŋkil'e.

¹⁴ Nyε ka kwùŋi ná nîŋke ŋwəhə shiinbii cyage si wà kacyyeyige nage e, kuru ku nyε kwùŋi shənwuŋi.

¹⁵ Shin maha shin u nyε u mege nyε a ta k'à séme shîŋi nîŋkwombaanŋi tafeebii mεyi tasemege e mε, pire pun'à wà kacyyeyige nage e.

21

Zheruzalemu kànze nivɔnɔke kani

¹ Lire kàntugo ka mii i nìnyi nivɔnɔ ná nìye nivɔnɔ nya, naha na ye nìnyiɔ nìjyɔnɔ ná nìye nìjyɔnɔ mpyi a pînni, suumpe lwɔhe mú sàha mpyi mɛ.

² Ka mii i Kile kànze nya, Zheruzalemu kànze nivɔnɔke, k'à yîri Kile yyére nìnyiɔ i na ntîri nìye na. Ku mpyi a légel'a jwɔ mu à jwo tacwokwɔngɔ ku nyɛ na n̄kège ku poo yyére.

³ Ka mii i mɛjwuu nimbwoo lógo saanre yatɛɛnɔke cyage e na: «Yii lógo! Kile à u tatɛɛnge yaa sùpyire shwɔhɔl'e, u sí n-tɛn ná t'e, ti sí n-pyi u shiinbii, Kile yabilɔnɔ sí n-pyi ná t'e, si mpyi ti Kilenɔ.

⁴ U sí ti nyilwɔhe puni cwûun. Kwù saha sù n-pyi mɛ, yamɛsuu mú sù n-pyi mɛ, mɛsuu sù n-pyi mɛ, kyaaga sù n-pyi mɛ, naha na ye yalyey'à tòro.»

⁵ Nge u à tɛn saanre yatɛɛnɔke e ke, ka uru si jwo: «Yii li cè, mii sí yaayi puni kɛɛnɔ n-pyi nivɔnyɔ numɛ.» Maa núr'a jwo mii á: «Mpe jwumpe séme, naha na ye pu na nyɛ pyàa jwumɔ sèe wumɔ!»

⁶ Maa núr'a mii pyi: «L'à pyi a kwɔ. Mii u nyɛ Alifa ná Omega, tasiige ná takwɔge. Byage na nyɛ ngemu na ke, lùbilɔnɔ lwɔhe ku nyɛ na shìɔnɔ sèe wunɔ kaan ke, mii sí uru lwɔhe kan urufoo u bya mana.

⁷ Ngemu ká mpyi javoo ke, mii sí yire kan uru-fof'á. Mii sí n-pyi urufoo Kilenɔ, urufoo sí n-pyi mii pyàɔnɔ.

⁸ Nka fyagarafeebii ná mpìi pi nyɛ pi nyɛ a dá mii na mɛ, ná kapimpyiibii ná shinbuubii ná jacwoobii ná sìnɔkanfeebii ná kacyzunmpii ná

kafiniviniibii puni, pire nàzhanni u nyε ηk̀riginjì wyicugun̄ke nage. Uru u nyε kwùnjì shònwuñjì.»

9 Nyε ηkunahigii baashuunninjì cyi mpyi a j̄ñ kasanrage yyefuyi baashuunninjì na ke, cyire mpyi Kile mèlεkεεbii baashuunninjì ηgemu cye e ke, ka pire wà nin̄kin si mpa mii pyi: «Pa naha, mii sí cifɔnnjì cyêe mu na, Mpabilini cwonjì.»

10 Ka Kile Munaani si mii yige na lyempe e, ka Kile mèlεkεñjì si ηk̀are ná mii i j̄naña nintɔongɔ j̄n̄ñ'i, Kile kànhe ku nyε Zheruzalemu ke, maa kuru cyêe mii na. Ku mpyi na nt̄ri mà ȳiri n̄j̄nyinjì i Kile yyére.

11 Kile sìnampe mpyi ku na mà ku pyi ku u j̄ñ lon̄gara kafaare pi maha mpyi zasipe ke, tire fiige. Tire maha j̄ñ dùba fiige.

12 Kàsɔɔgɔ nintɔongɔ mpyi a kànhe kwùulo. Tajyj̄ñwɔyɔ ke ná shuunni mpyi ku na. Tajyj̄ñwɔgɔ maha tajyj̄ñwɔgɔ, Kile mèlεke nin̄kin mpyi kuru na. Iziraȳeli t̄luyi ke ná shuunninjì m̄eyi mpyi a séme yire tajyj̄ñwɔyi na.

13 Tajyj̄ñwɔyɔ taanre taanre mpyi kàmpanj̄yi sicyεereñjì na: can̄j̄afyinmpe ná can̄j̄acwumpe ná suumɔ kùlo ná w̄dro kùlo.

14 Kàsɔɔge mpyi a cyán kafaaya ke ná shuunni j̄n̄ñ'i, Mpabilini t̄n̄ntun̄mpii ke ná shuunninjì m̄eyi mpyi a séme yire kafaayi na.

15 Mèlεkεñjì u mpyi a jwo ná mii i ke, súmasuma s̄εen kàbii mpyi uru cye e, u t̄эг'a kànhe ná tajyj̄ñwɔyi ná kàsɔɔge súma.

16 Kànhe mpyi sìcyeye sicyεere, sìcyeyi puni mpyi a tàanna. U mpyi a kànhe súma ná kàbiini i. Sìcyaga maha sìcyaga mpyi kàbiini sinnagii kampwɔhii ke ná shuunni (12.000). Ku yyesanhampe ná ku

yyeparampe ná ku yyerempe mpyi a taanna.

¹⁷ Lire kàntugo ka u u kànze kàsòoge bilimpe súma, ka ku u bê kàsimeeni sinnagii ñkuu ná beeshuunni ná sicyere (144) mà tàanna ná sùpyire sumare pyinkanni i.

¹⁸ Longara kafaare pi maha mpyi zasipe ke, tire ti mpyi a tég'a kàsòoge faanra, maa seenji yabilinji tég'a kànze faanra, ku u ñi dùba fiige.

¹⁹ Kàsòoge nintaani mpyi a cyán ná longara kafaayi shinji puni i. Nintaani kafaage ninjiige mege mpyi zasipe, shonwoge mege mpyi safiri, tanrawoge mege mpyi agati, sicyerewoge mege mpyi emerodi,

²⁰ kanjkuro woge mege mpyi onikisi, baani woge mege mpyi sariduwane, baashonwoge mege mpyi kirizoliti, baatanrewoge mege mpyi berili, baacyerewoge mege mpyi topazi, ke woge mege mpyi kirizopirasi, ke ná ninjin woge mege mpyi iyasenti, ke ná shonwoge mege sí mpyi ametisiti.

²¹ Kànze tajyinjwoyi ke ná shuunniñi bàrayi mpyi longara kòonji pyàa ke ná shuunni. Bàraga maha bàraga mpyi kòonbile ninjin. Kànze tafabwòhe mpyi seenji yabilinji, maa ñi mu à jwo dùba.

²² Mii nyε a Kileñaarebaga nya kànze e me. Kafoonji Kile, Sinji Punifoo ná Mpabilini li mpyi kànze Kileñaarebage.

²³ Bènmpe kàmpañke na, kànze kuro nyε a mpyi canñanyiini, lire nyε me yinke e me. Kile sinampe mpyi ku bènmpe, Mpabilini sí nyε ku fùkinanji.

²⁴ Nìnke sùpyire sí raa ñaare ku bènmpe e, nìnke saanbii sí n-jyè k'e ná pi bwompe e.

²⁵ Kàñhe tajyiṅwəyi sɪ n-tò tɛni là tufiige e mɛ, ṅaha na yɛ numpilage saha sɪ n-wwò wani mɛ.

²⁶ Supyishiṅi puni sí raa ma ná u pèente ná u ṅjire yaay'e ku funṅke e.

²⁷ Yaṅwəhəge kà tufiige sɪ n-ṅyè wani mɛ, shin maha shin u ṅyɛ na kapegigii pyi, lire ṅyɛ mɛ na fini ke, pire wà sɪ n-ṅyè wani mɛ. Mpabilini sémeṅi u ṅyɛ shìṅi niṅkwombaṅi tafeebii mɛyi tasemege ke, mpiimu mɛyi y'à séme ur'e ke, pire kanni pi sí n-ṅyè wani.

22

¹ Lire kàntugo ka Kile mèlɛkɛṅi si baṅi wà cyêe mii na. Uru lɔwəhe maha shìṅi kaan. Ku mpyi na ṅi dùba fiige na fwore Kile ná Mpabilini saanre yatɛɛṅke e,

² na fwu kàñhe tafabwəhe e. Cige ku maha shìṅi kaan ke, kuru mpyi baṅi kàmpaṅyi shuunniṅi na. Yyeeni i, ku maha se tooyo kɛ ná shuunni i. Yiṅɛ maha yiṅɛ, ku maha se, ku weyi maha sùpyire wyɛɛ pyi.

³ Laṅaga sɪ n-sii n-pyi mɛ. Kile ná Mpabilini saanre yatɛɛṅke sí n-pyi kàñhe e, Kile báarapyiibii sí raa u père,

⁴ s'a u ṅaa pi ṅyiigii na, u mege sí n-séme pi byahigii na.

⁵ Numpilage saha sɪ n-wwò wani mɛ. Fùkina, lire ṅyɛ mɛ canṅke bɛɛnmpe kyaa saha sɪ n-pyi pi na mɛ, ṅaha na yɛ Kafoonṅi Kile yabiliṅi sí bɛɛnmpe yige pi á. Pi sí n-pyi saanlii fo tèekwombaa.

Yesu tèpan'à byanhara

6 Lire kàntugo ka Kile mèlekeni si mii pyi: «Jwumpe mu à lógo ke, puru puni na nyε sèe, wà sí n-jà n-dá pu na. Kafooni Kile u maha u jwumpe leni u túnntunmpii nwəyi i pi i yu u Munaani cye kurugo ke, ur'à u mèlekeni tun, karigii cyi à yaa cyi pyi ncyèε ke, u pa cyire cyêe u báarapyiibii na.»

7 Yesu à jwo: «Ncyèε mii sí n-pa. Jwumpe p'à séme nge sémenji i karigii nimpaanji kyaa na ke, ngemu u nyε na pu kuni jaare ke, urufoo wuun'à nwə.»

8 Mii Yuhana à ncyii karigii lógo, maa cyi nya. Mii à cyi lógo maa cyi nya ke, Kile mèlekeni u à cyi cyêe mii na ke, ka mii i niŋkure sín u fere e si u pêe.

9 Ka u u mii pyi: «Ma hà li pyi mε! Mii na nyε báarapyi, mu ná túnntunmpii sanmpii mu cìmpyiibii fiige, mà bâra mpai pi nyε na nge sémenji jwumpe kurigii jaare ke. Kile mu à yaa mu u a mpêre.»

10 Maa núr'a mii pyi: «Karigii cyi sí n-pa n-pyi ná cyi à séme nge sémenji i ke, ma hà cyi nwəhə mε, naha na ye cyi tēpyiin'à byanhara.

11 Nge u nyε u nyε à tí mε, u yyaha le ntiimbaani i, nge u nyε na kawəhəyi pyi ke, u yyaha le u a kawəhəyi pyi. Nge u à tí ke, u yyaha le u a katiigii pyi, nge u à fíninε ke, u yyaha le u a fyinmε karigii pyi.»

12 Yesu à jwo: «Lógo, li saha sì mə mε, mii sí n-pa. Sùpyire sàranji na nyε mii cye e, mii sí n-pa shin maha shin sàra si ntàanna ná u kapyiin'kil'e.

13 Mii u nyε Alifa ná Omega, niŋcyiini ná nizanni, tasiige ná takwəge.»

14 Mpii pi à pi vaaŋnyi jyé ke, pire wuun'à jwɔ, naha kurugo ye kun'à múgo pi á pi jyè kàŋhe tajyɪnwɔyi i, cige ku nyε na shìŋi kaan ke, pi i kuru yasεεre lyî.

15 Nka kaŋwɔhɔyi pyifeebii ná sìnŋkanfeebii ná jacwoobii ná shinbuubii ná kacyzunmpii ná kafinar'à táan mpiimu á pi mú si i fini ke, pire sí n-kwôro kàŋhe kàntugo.

16 «Mii Yesu à na mèlekɛŋi tun u pa jcyii karigii puni cyêe yii dánafeebii kuruyi na. Saanŋi Dawuda tùluge shin u nyε mii. Nyèmugo woni li maha nî ke, mii wi.»

17 Kile Munaani ná cifɔŋŋ'à jwo: «Ta ma!» Ngemu u à mpe jwumpe lógo ke, urufoo u jwo: «Ta ma!»

Byage na nyε ngemu na ke, urufoo u a ma. Lwɔhe ku nyε na shìŋi sèe wuŋi kaan ke, kuru lage na nyε ngemu na ke, urufoo u kà kwó a bya mana.

18 Shin maha shin u à nge sémeŋi jwumpe lógo mà yyaha tíi ná karigii nimpaŋkil'e ke, mii sí yi jwo n-waha pir'á, ngemu ká pà bâra pu na ke, yyefuyi kyaa l'à jwo nge sémeŋi i ke, Kile sí yire bâra urufoo woge na.

19 Sùpya ká là yige nge sémeŋi jwumpe e, shìŋi cige yasεεre ná Kile kàŋhe kyaa l'à jwo u e ke, Kile sí urufoo nàzhan yige yire e.

20 Ngemu u à li cyêe na jcyii karigii na nyε sèe ke, ur'à jwo: «Sèeŋi na, jcyèè mii sí n-pa.»

Amiina! Ta ma, Kafoonji Yesu.

21 Kafoonji Yesu u jwɔ yii puni na, u u jwó le yii á!

KILE JWUMPE SEMEŋI JWUMPE NINTANMPE
New Testament in Senoufo, Supyire Farakala; spp

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Supyire Sénoufo (Sénoufo, Supyire)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Senoufo, Supyire

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

9c94658e-b59d-5cd7-bd2e-4e0770667d41